

Drikkevand: Forskernes advarsler forsvandt

Grundvandsforskere har i årtier advaret mod, at landbrugets udledning af pesticid-gifte mod svampe og insekter kunne føre til, at giftene endte i grundvandet. Men forskerne tabte den sag. Deres faglige anbefalinger om øget overvågning af grundvandet og mere saglige godkendelsesprocedurer for pesticidbrug blev overhørt. Miljøstyrelsen fortsatte med at godkende pesticid-stoffer og at give dispensationer efter pres fra landbrugslobbyen.

Og nu afslører chokerende data, at det rene danske drikkevand slet ikke er så rent, men derimod inficeret med giftstoffer. Antallet af drikkevandsboringer med pesticidrester over grænseværdien blev femdoblet sidste år. Vandværker i hver tredje kommune er ramt. Mens der i 2016 var 17 tilfælde af for mange sprøjterester i vandværkeres afgangsvand, så var der 95 tilfælde i 2017. Det afslører en opgørelse fra GEUS til Miljøstyrelsen, som miljøminister Jakob Ellemann-Jensen har frigivet til Folketingets Miljøudvalg.

GEUS-forskerne har ”myndighedsbetjent” Miljøstyrelsen om drikkevandsovervågningen og har kunnet sende advarsler og anbefalinger videre, som Miljøstyrelsen så skulle reagere politisk på. Men noget tyder på, at forskernes advarsler/anbefalinger er kørt over af landbrugsinteresser.

Cloridazon: Forskernes anbefaling forsvandt

En aktuel sag er illustrativ for relationen mellem forskere og beslutningstagere: I august 2017 afsløredes der om alarmerende

mængder cloridazon i drikkevandsprøver. Miljøstyrelsen greb straks ind og forklarede bagefter, hvorfor det ikke var gjort før: I 2016 vurderede ”Miljøstyrelsen og GEUS-forskerne ikke, at der er nærmere behov for nærmere undersøgelse i grundvand og drikkevand”.

Men da FORSKERforum spurgte til, om GEUS-forskerne havde forsømt deres overvågningspligt, afslørede aktindsigt, at GEUS faktisk har anbefalet igennem årene (2007, 2010, 2012 og 2016). Men den seneste anbefaling blev ikke bragt videre fra Miljøstyrelsen, da der skulle laves ny screeningliste i 2016. Og året efter var Miljøstyrelsen tilmed så fræk at påstå, at styrelsen ikke havde gjort noget, fordi man var enige med GEUS i, at stoffet ikke skulle føres på de obligatoriske lister til grundvandsscreening.

”GEUS’ anbefaling i 2016 kunne ikke skrives med større bogstaver”, siger **geologisk rådgiver Walter Brüsich** fra Danmarks Naturfredningsforening. Han har tidligere været grundvandseksperter i GEUS 1984-2016. ”Man kan jo kun gisne om, hvorfor Miljøstyrelsen prøver at bruge forskerne som undskyldning eller legitimation for styrelsens passivitet. Men styrelsen har historisk været alt for tolerant overfor at godkende pesticider til landbruget, og nu viser forureningsdata så, at godkendelses-systemet har fejlet. Systemet har ikke taget data og forskernes advarsler alvorligt”.

SE s. 14: Da forskernes anbefaling forsvandt

jø

'Omkostningsbidraget 3
Ministeren vil have mere feedback og flere u-timer til de studerende, men hvor er pengene?

Uni-minister lyttede 5
Forslaget om at lærere og studerende skal fratages indflydelse i studienævnen er sendt i udvalg

Uni-forskere er mindre syge 8
- eller også melder de sig bare ikke syge

GEUS forskere i konfliktzone 13-15
Illustrativ sag om grundvands-overvågning fortæller om, hvordan myndigheder bruger forskningen - eller undlader at bruge den

ANALYSE: Bevillingsmekanik 18-20

20 pct.s elite på flæsket 18
Forskningselite tager de store bevillinger, men det baserer sig på myter, at de bruger bevillingen særlig godt

TEMA: Sex og krænkelse 24-27

Slut med sjofle vitser 25
KU har indført nultolerance overfor chikane og krænkelse. Men "krænkelse" er altså ikke defineret nærmere, så regelsættet skaber usikkerhed, siger kritiker

#MeToo hits Academia 26
USA: Da en verdenskendt kvindelig litterat blev beskyldt for sexchikane og suspenderet. Det handler om forskellige fortolkninger - og om magt i uni-kulturen

Klimafejde: De 97 procent 28
DTU-seniorforsker vil ikke anerkende forskerkonsensus om klimaændringer. Og bagmanden bag konsensus-studiet John Cook svarer igen: Pepke fordrejer og skaber støj

Regeringen trykker på snooze, mens ...

Alarmklokkerne lyder for universiteterne, mens regeringen i finanslovsforslaget for 2019 trykker på snooze-knappen, slumrer videre og lader de automatiske nedskæringer fortsætte: Det såkaldte ”omprioriteringsbidrag” på to procent årligt kaldes incitament til effektivisering af undervisning og forskning.

Men tilgangen til nedskæringerne mangler værktøjer og metoder, som kan give faktiske besparelser. Der medfølger ingen anvisning på, hvordan fx undervisningen skulle blive billigere, og nedskæringerne er derfor uforsvarlige. Rækkefølgen er ikke ligegyldig. Regeringen høster i disse år nogle gevinster uden at have sået. Virkeligheden er, at for senere at kunne få kvalitetsgevinster i uddannelse og forskning behøves der investeringer nu – ikke nedskæringer.

I en pressemeddelelse i anledning af regeringens finanslovsforslag udtalte Andees Bjarklev som formand for Rektor-kollegiet: *”Når bevillingen pr. studerende falder med 20 procent over 10 år, og Finansministeriets grønthøster fortsætter, er det altså svært at høre på politiske skåltaler om uddannelse som Danmarks råstof uden at tage sig til hovedet. Uddannelse er selve grundlaget for Danmarks vækst og velstand i de næste mange år”.*

Vækst og velstand kommer ved ansættelse af flere akademikere i virksomhederne. Det fremgår af mange undersøgelser, senest Epinions *”Værdien af ansættelsen af den første akademiker i SMV’er”* for Djøf og AKK – men virksomhederne lykkes kun, når kvaliteten af kandidaterne er høj.

Og alarmerne lyder ikke kun fra rektorerne. Ingeniørernes faglige organisation IDA har netop offentliggjort tal fra en

undersøgelse blandt studerende og underviserne. Konklusionen er, at besparelserne fra de studerendes side viser sig gennem *”mere trængsel på studiestederne, færre undervisere pr. studerende og mindre feedback”*. Samme oplevelse deles af underviserne. Det hænger slet ikke sammen. For de studerende er – efter påvisninger af for lave ugentlige timetal – blevet lovet flere undervisningstimer og mere vejledning.

“Nedskæringerne betyder en kraftig påvirkning af mulighederne for at gøre karriere på universiteterne ...

Mandag Morgen skrev i starten af september under overskriften *”Universiteter har fyret flere end 400 forskere og undervisere”*, at antallet af årsværk siden 2015 er skåret med i alt 661 personer. På RUC er hvert sjette årsværk sparet væk, og da RUC har en lav andel teknisk administrativt personale (TAP), må nedskæringerne bæres af underviserne, dvs. det videnskabelige personale (VIP).

Omprioriteringen gennem de to procents nedskæringer er ikke afsluttet, for regeringen lader besparelserne køre videre. Det er slemt nu, men vi kan imødesee, at det bliver fortsat værre.

Nedskæringerne af videnskabelige stillinger betyder en kraftig påvirkning af mulighederne for at gøre karriere på universiteterne. De VIP-ansatte skal typisk gennem et langvarigt forløb med tidsbegrænsede ansættelser som videnskabelig assistent, ph.d.-studerende, postdoc og

adjunkt, før den tidsbegrænsede stilling som lektor kan nås. Og det er ikke en let, glidende proces.

Forud for hver ny ansættelse går benhård bedømmelse til et stadig indsnævret antal stillinger. Det er et udskilningsløb med meget stor usikkerhed for succes.

Alle stillingerne i forløbet er desuden præget af arbejdstid langt over de 37 timer om ugen.

Erfaringerne fra universiteternes besparelser har også vist, at selvom den faste stilling opnås, så er også de faste stillinger som professor og lektor udsat for besparelser. Ledelsen kan bare begrunde fyringer med manglende finansiering, så er alle stillinger i spil. Så usikkerheden dæmpes kun kortvarigt.

Usikkerhed og højt arbejdspress med manglende ressourcer er den sikre vej til stress, og universitetsområdet har et helt uacceptabelt højt niveau af stressramte personer. På basis heraf spurgte DM's universitetslærerformand Olav Bertelsen, om en universitetskarriere fortsat er et attraktivt valg? Observationer i universitetsmiljøerne tyder på, at arbejdsforholdene og usikkerheden medfører, at mange VIP-ansatte ikke vil anbefale det jobvalg (MAGISTERBLADET 3.9).

Når både rektorer, studerende, undervisere – og antagelig også de kommende undervisere – lader alarmklokkerne lyde, bør regeringen holde fingrene fra snooze-knappen. Det er på tide at vågne! Vi påstår ikke, at universiteterne ikke vil kunne give de studerende flere og kvalitativt bedre kompetencer, men det kræver en udvikling, som koster. På lang sigt kan e-undervisning og video komme til at spille en god rolle, men udvikling af gode nye løsninger koster. Når der startes med nedskæringerne, må det tværtimod forventes, at gevinsterne aldrig kommer.

'Omkostningsbidraget

- nysprog for grønthøster-besparelser 2016-22. Den nye minister vil reformere, samtidig med at hans regering skærer ned

17. september. Den nye minister præsenterede sit første udspil ved pressemøde på CBS.

Den nye uni-minister Tommy Ahlers' første udspil på området **Fleksible universitetsuddannelser til fremtiden** blev i midten af september mødt med generel velvilje, for han skar igennem på nogle upopulære regler: Han fjerner den modsætningsfyldte karakterbonus 0,8, han vil gøre optageprocedurer mindre karakterfiksere, og ikke mindst udvider han retskravet til fortsatte kandidatstudier til tre år.

Men den nye minister har ikke haft nogen som helst myndighed internt i regeringen, for han har ikke kunnet afblæse planlagte besparelser. På den måde er han langt fra tidligere ministre med gode forbindelser opad, fx minister Jytte Hilden, der var gift med finansminister Mogens Lykketoft. Eller Helge Sander, der var gode venner med partileder Anders Fogh Rasmussen.

Rektorkollegiet: Færre penge – flere krav

Og formanden for Rektorkollegiet, Anders Bjarklev, beklager da også, at grønthøster-besparelser fortsætter i sektoren, at topcentsnedskæringerne i det såkaldte 'omkostningsbidrag' også gælder næste år og årene frem:

"Ministeren skærer igennem på nogle områder, der har trængt til revisioner. Men man skal bemærke, at han også kommer med forslag, der stiller nye krav til universiteterne, og de er ikke gratis. Og

helt overordnet nævner han jo ikke med et ord hovedproblemet, nemlig finansieringen. Og det betyder, at sektoren får en mia. mindre i tilskud 2016-21, mens der alt andet lige bare kommer flere opgaver til", siger han.

"Det lyder fx rigtig godt, at optageproceduren skal være mere fleksibel, så ansøgerne skal kunne optages efter interviews, men det koster altså at give hver af de tusindvis af ansøgere 10 minutters interview, og hvor skal de penge komme fra? Og det lyder jo også rigtigt, at 'de studerende skal have mere feedback, og der skal være flere undervisningstimer på de uddannelser, hvor niveauet i dag er lavt', men det koster altså også, og hvor skal de penge komme fra?"

“

Og det lyder jo også rigtigt, at 'de studerende skal have mere feedback, og der skal være flere undervisningstimer på de uddannelser, hvor niveauet i dag er lavt'. Men det koster altså også, og hvor skal de penge komme fra?

Anders Bjarklev

Finansloven 2019: Grønthøster fortsætter

Rektorformandens kritik er rettet mod grønthøsteren med det såkaldte 'omprioriteringsbidrag', der har stået på regeringens finanslov siden 2016, og det skal det blive ved med indtil 2022.

Regeringen foreslår, at der til den tid skal laves en slags puljeordning, hvor besparelsen fra 2021 bliver ført tilbage til sektoren året efter. Præcis hvad pengene skal gå til, meldes der ikke noget om, men det er ikke nogen hemmelighed, at hvis Finansministeriet skal bestemme, så bliver det en styringsmekanisme, hvor der afsættes penge til særlige prioriteringer.

Efter en periode med uklare meldinger ser det ud til, at besparelserne er blevet valgkampstof for Socialdemokraterne. Finansordfører Benny Engelbrecht (S) og partiformand Mette Frederiksen tager sagen i egen hånd og slog det over for DF fast med syvtommersøm: Sparekrav på uddannelser skal helt væk i 2019.

Finanslovsforslaget behandles og forhandles over de næste måneder. Hvor besparelserne på uddannelserne lander, ved vi derfor først, når efterår bliver til vinter.

Se s. 4-5

1-årige masteruddannelser

- bachelor ad bagdøren?

Uni-minis

Retræte på Gersing-udvalget: Læreres og stud

I april foreslog Gersing-udvalg etårige overbygningssuddannelser, men FORSKERforums rundspørge afslørede, at få tror på idéen (FORSKERforum 314). Alligevel genfremsætter uni-minister Tommy Ahlers nu et forslag om etårige masteruddannelser. Det ligner et forsøg på at indføre bacheloragtige forløb, for ambitionen er, at studerende skal "kunne vælge en hurtigere vej til arbejdsmarkedet, hvis de ønsker det", som det formuleres.

Forslaget bygger på Gersing-udvalgets lyrik om, at Danmark ikke – som andre lande – har et arbejdsmarked for akademiske bachelorer, men en 3+1 mulighed kan "gøre det mere attraktivt for bachelor-dimittender at gå ud på arbejdsmarkedet og evt. vende tilbage til en kortere overbygningssuddannelse for at styrke deres kompetencer". Og da udvalget ikke havde gode argumenter for, at en arbejdsgiver skulle ansætte en bachelor frem for en kandidat, brugte man Finansministeriets sparelogik: Færre SU- og taxameterudgifter og et øget arbejdsudbud.

Ministeren: En mulighed – ikke et krav

Og uni-minister Tommy Ahlers insisterer: Regeringen vil have en ny type ordinær etårig uddannelse ovenpå bacheloren

som alternativ til en traditionel kandidatuddannelse. Forslaget blev mødt med undren blandt studiekyndige, for ingen kunne se perspektivet i det på deres uni'er. DTU-rector Anders Bjarklev afviste blankt, at det var noget for DTU, for her har man jo allerede diplomingeniører på tre et halvt år og civilingeniører på fem år. Så her var der ikke brug for flere moduler.

I planen står der ambitiøst, at der skal "udvikles et betydeligt udbud af etårige masteruddannelser". Og på spørgsmålet, om det er et krav til uni'erne, eller det er en mulighed at oprette de etårige masters, svarede uni-ministeren: "Det skal være en mulighed på relevante områder. Vi skal have en dialog med uni'er og erhvervsorganisationer for at identificere relevante fagområder. Og hvis jeg skal give et bud på konkrete eksempler, kan det jo handle om, at nogle skal kunne gå lidt på tværs af fagligheder, fx så en bachelor fra DTU skal kunne tage en master i erhvervsøkonomi eller kommunikation på CBS eller lignende".

DTU-rector Anders Bjarklev nikkede venligt til ministerens melding, men han fastholdt bagefter, at de etårige masteruddannelser ikke er noget for DTU.

JØ

Krav: Større krav til undervisere

Gersing-udvalget fremsatte i april 37 forslag til bedre uni-uddannelser. Der blev bl.a. foreslået ret og pligt til pædagogisk kompetenceudvikling for undervisere på alle karrieretrin, at undervisning anerkendes på linje med forskning, og at antallet af eksterne lektorer begrænses...

Uni-minister Tommy Ahlers har nu fremsat konkrete forslag i den retning:

- Uni'erne skal fremover lave en systematisk praksis til at anerkende og belønne god undervisning
- Undervisere på alle karrieretrin skal have mulighed for og pligt til at forbedre deres u-kompetencer
- Underviseres u-kvalifikationer skal vurderes i alle ansættelser
- m.m.

Ministerens redegørelse omtaler ikke, at krav om højnelse af undervisningskompetence støder på det systemproblem, at uni-lærere meriterer sig på deres forskningsproduktion. De ansættes på deres forskningspublikationer og diskvalificeres kun, hvis de er absolutte umuliusser på undervisning. Og når de er ansat, vurderes de på forskellige former for forskningsvognning, hvilket indebærer et publikationspres om at publicere så og så meget. Nogle steder ansættes og bedømmes de også på deres evne til at hente eksterne bevillinger hjem, nogle gange svarende til deres egen løn.

Og først i tredje række bedømmes deres undervisning gennem studenter-evalueringer o.a.

Uni-minister Tommy Ahlers (V) meldte i midten af september ud, at han har skudt forslaget om at fratage studienævnene beføjelser til hjørne. Forslaget vil fratage det videnskabelige personale og studenterne den sidste rest af medbestemmelse i uni'ernes styring i forlængelse uni-lovens enstrengede topstyringsmekanisme siden 2003. Forslaget er nu sendt i udvalgsbehandling.

Det kontroversielle forslag kom i april fra Udvalg om bedre universitetsuddannelser, populært kaldet Gersing-udvalget efter formanden, ministeriets dept.chef Agnete Gersing. Overskriften var her, at uddannelseskvalitet kan forbedres via mere ledelse. Studieleedere skulle derfor udpeges direkte af topledelsen og ikke af udvalget selv. Men forslaget blev mødt med afvisning fra uni-rectorerne i udvalget, der afgav mindretalsudtalelse.

"Det er da et positivt signal fra den nye minister, at han nu overvejer sagen. Han har lyttet til protesterne fra uni-rectorerne og vi studerende, som mener, at studienævnene spiller en positiv rolle", siger DSF-studenternes forkvinde **Sana Mahin Doost**. De studerende var ikke med i Gersing-udvalget.

DSF-formand: Ministeriet vil have rene styringslinjer

"Det er da bemærkelsesværdigt, at ministeren nu vil have en nærmere gennemgang af det kontroversielle forslag, som i høj grad blev ført igennem af dept.chef Gersing. Det blev ikke påvist, at studienævnene ikke fungerer, så argumentet for forslaget var alene, at der skal laves en enstrengt ledelse, hvor ledelsen har bemyndigelse til at bestemme alt, og hvor menige ansatte og studerende bare er 'rådgivende'".

Embedsmænd vil have rene styringslinjer i systemet:

"I studienævnene har studerende og ansatte fortsat medbestemmelse og bemyndigelser, og det er besværligt i forhold til en enstrengt styringskæde for ministeriet. Fratagelse af studienævnenes magt er en måde at rykke styringsmagten tættere på ministeriet, så ministeriet i fx

ster lyttede til protester

erendes roller i studienævn er sendt i udvalg

13. MARTS. Dept.chef Agnete Gersing fremlægger sit udvalgs forslag om at lærer og studerende fratages magt i studienævn. Nu har den nye minister skudt forslaget til hjørne.

rammekontrakter eller henstillinger kan blande sig i studiers indhold og afvikling, som ellers burde være en faglig afgørelse på det enkelte uni.”

Ministeren: Ikke uenig med Gersing-intentioner

Uni-minister Ahlers lægger ikke afstand til sin dept.chefs anbefaling om studienævnene, for han erklærer sig enig i Gersing-udvalgets hensigt med en tydeligere ledelsesstruktur på de danske universiteter med rektor i toppen. Han inddrager angiveligt de studerende og menige ansatte i arbejdsgruppen for at få disse parter til at prioritere, hvor de helst vil have ’indflydelse’, og hvor det er af mindre betydning. Og så kan ledelsen – med rektor i toppen – få rene bemyndigelser til at disponere på de øvrige områder (ifølge ALTINGET).

“

I studienævne har studerende og ansatte fortsat medbestemmelse og bemyndigelser, og det er besværligt i forhold til en enstrengt styringskæde for ministeriet. Fratagelse af studienævnenes magt er en måde at rykke styringsmagten tættere på ministeriet

**DSF-forkvinde
Sana Mahin Doost**

Slørings-forslag: Studienævnene ’rådgivende’?

Men studienævnenes skæbne skal nu behandles i en arbejdsgruppe. Sammensætning af arbejdsgruppen samt kommissoriet for arbejdsgruppen ventes at blive offentliggjort i løbet af efteråret. Det

ligger dog fast, at studerende og lærere skal indgå, hvilket de ikke var i Gersing-udvalget:

DSF-formand Doost: ”Det er jo en kendt metode at sende kontroversielle forslag i udvalgsbehandling. Det kan jo være en slags sløringsmekanisme, hvor udvalget skal arbejde frem mod en svækkelse af medbestemmelsen under dække af, at det har været behandlet ved ’inddragelse’ af parterne. Worst case er, at den skjulte målsætning kan være at afmontere studienævne ved at pakke dem ind i at være ’rådgivende’ – som Gersing-udvalget også foreslog. Det vil reelt afvikle de selvstændige bemyndigelser, som studerende og de menige lærere har i dag i studienævne. Når det er sagt, så går vi ind med den modsatte tilgang: Vi ønsker at styrke studienævnenes magt og rolle i studierne ved at udbrede best-practise m.m.”, slutter DSF-forkvinden.

Udvalget forventes at færdiggøre sine anbefalinger inden sommerferien 2019.

SE SIDSTE NYT PÅ
forskerforum.dk

FORSKERforum

[HJBBE](#) [TILMELD FORFØRERS](#) [ARKIV 1996-2018](#) [KONTAKT OS](#)

Rigsrevisionen: Studerende skal studere flere timer/uge

4. september 2018

I studieår består af 1600 timers studieområde om året, og det skal udføre 60 ECTS point. De studerende skal dog ikke nøjes med at studere 37 timer om ugen, men den mindste 43 timer i semesteret (inkl. ferieperioder for eksempel), ifølge kvalitetsudvalget.

Men de danske studerende studerer for få timer, mener Rigsrevisionen efter en analyse på basis af eksisterende undersøgelser. På nogle studier bruger de studerende ned til 16-17 timer ugentligt. Og det er langt fra fuldt ud, som de får SU for. "Det er Rigsrevisionens vurdering, at staten ikke får tilstrækkelig effekt af de 13 mio. kr. der årligt gives i tilskud til de videregående uddannelser (s. 16), lyder kritikken i en revisionsberetning (SE BERETNING).

Rigsrevisionen har ikke lavet en selvstændig analyse af tidsforbruget, men læner sig op af tidligere egne undersøgelser, som angiver ca. 33 timer på AU (2017), 41 timer på DTU (2015) og 29 timer på SDU (2017). Og det skal sættes op mod 43 timer, normen.

Uddannelsesministeriet er tilgængeligt og kritiseres for ikke at arbejde med de studerendes tidsforbrug i styringen. Man har fx ikke fastsat en (fast) norm for (planlagt) studie-tidsforbrug pr. ECTS point. Ministeriet har heller ikke krævet, at monitorering af tidsforbrug skal indgå i institutionsvurderingsrapporter af studierne.

Rigsrevisionens afslut er: "Det er Uddannelsesministeriet og institutionsvurdering, der bør kunne smydforsøge og drøve eksaminerets, at den bestående eksamens-aktuelle svarer til de studerendes behov (s. 40). Med det afsat gives en generel kritik, så der også ikke nærmere ind i forholdet i tidsforbrug mellem studier. Faktoren tilsvarende angiver eksterne heller ikke, hverken som studieforløbene eller kvalitetsforløbene.

Uddannelsesministeriet har forberedt overfor Rigsrevisionens forklarede tilgang til studietidspunktet. Ministeriet påpeger bl.a. at univ'erne "ikke kan drage studerende til et bestemt studieår, da denne vil være påvirket af en række forhold såsom motivation, ones, ansættelse af lærere, og uddannelsesforholdene i de enkelte institutioner (s. 40). Og uddannelsesministeriet minder om, at univ'uddannelser "er beredte på at opføre sig i samarbejde med de lokale myndigheder, der er ansvarlige for egen læring. Det er til gengæld univ'ernes ansvar at tilrettelægge uddannelsen på en måde som muliggør det".

Professionshøjskolen Metropol får ros for at måle ("monitore") deres uddannelser. Det sætter Metropol i gang efter at undersøgelser afslørede et meget højt tidsforbrug på lærere og pædagogiske uddannelser. Derfor opsætter Metropol videns om tidsforbruget på udvalgte kurser i et redningsinformationssystem som supplement til målinger af at det samlede tidsforbrug pr. uddannelses (s. 29). Det fremgår dog ikke, hvordan dette tidsforbrug konkret måles.

Tidligere nyheder

4. september 2018

[Rigsrevisionen: Studerende skal studere flere timer/uge](#)

3. september 2018

[AFSLØRING: 103-150 misbrug af timelærere](#)

29. august 2018

[KLIMAFØLDE: Klageren fra seniorforsker Pepke til](#)

Google Tilpasset søgning

FORSKERforum

21 timer/uge (2017)

103-150 misbrug af timelærere

Fra seneste bl...

100-150 misbrug af timelærere

Mange forskere vil klage om FORSKERforum

100-150 misbrug af timelærere

Fra seneste bl...

100-150 misbrug af timelærere

Fra seneste bl...

100-150 misbrug af timelærere

Fra seneste bl...

100-150 misbrug af timelærere

Lønstatistik 2017

- Chæfer og mange 2

- Topen: De 20 højst

Forskerundersøgelse

- Undersøgelserne di

- Sektorforskerne ve

- Opmærksomhed til

Forskerforum

Fra seneste bl...

100-150 misbrug af timelærere

Fra seneste bl...

100-150 misbrug af timelærere

Fra seneste bl...

100-150 misbrug af timelærere

Fra seneste bl...

100-150 misbrug af timelærere

Fra seneste bl...

100-150 misbrug af timelærere

Fra seneste bl...

100-150 misbrug af timelærere

Fra seneste bl...

100-150 misbrug af timelærere

Fra seneste bl...

100-150 misbrug af timelærere

Lønoversigt: Antal eksterne lektorer på de enkelte uni'er, fordelt på indtægt-intervaller samt deres gennemsnitsløn 2017

	KU	AU	SDU	AAU	DTU	RUC	CBS	ITU	total
0-74.999	698	902	337	814	64	135	379	63	3392
75.-149.999	179	110	113	89	31	62	287	16	887
150.-224.999	54	51	35	43	14	56	97	5	355
225.000-	13	8	19	6	31	7	16	3	103
Total antal	944	1071	504	952	140	260	779	87	4737
<i>Gns.løn</i>	55.000	40.000	140.000	33.000	124.000	92.000	86.000	61.000	65.000

103-150 misbrug korrigeret til 74-124

Univ'erne skal aflevere redegørelser for brugen af eksterne lektorer

FORSKERforum afslørede i sidste nummer, at der tilsyneladende sker omfattende misbrug af eksterne lektorer timeloft. Og afsløringen blev fulgt af en indberetning til Uni-styrelsen (Styrelsen for institutioner og uddannelsesstøtte), som er tilsynsmyndighed. Styrelsen har bedt de enkelte univ'ere om "en redegørelse for deres anvendelse og honorering af eksterne lektorer" med baggrund i FORSKERforums statistik.

Undersøgelsen forventes afsluttet i slutningen af oktober.

FORSKERforums oversigt over løn-niveauer for eksterne lektorer afslørede, at mange tjener mere, end det teknisk er muligt, idet en ekstern lektor maksimalt kan tjene 205.920 kr. i årsløn (maksimalt 780 timer á 264 kr.). Lønstatistikken indikerede imidlertid, at der i 2017 var 103-150 gange misbrug, herunder

- 103 eksterne lektorer havde arbejdet mere end 780 timer, for de tjente mere end 225.000 kr.
- 50 eksterne lektorer skønnet ud af 355 personer i lønintervallet 150.-224.999 kr. årligt.

Fejl i DTU's indberetning

Den største misbruger var DTU med 31 personer, som tjente over 224.999 kr. På SDU var der 19, på CBS 16 og på KU 13.

Da FORSKERforum bad om bekræftelse fra DTU, viste det sig imidlertid, at de angivne 31 personer var opstået ved en regnefejl. Det rigtige tal var to eksterne lektorer, som tjente over maksimalbeløbet. Det betyder, at misbruget på alle univ'ere er reduceret fra 103-150 til 74-124.

Nu ventes der så på redegørelserne, som sandsynligvis vil fastslå, at misbrug ud over maksimummet på de 780 timer hovedsageligt skyldes vanskeligheder med studieplanlægningen, så nogle eksterne lektorer indkaldes i sidste øjeblik og dermed overskrider timetallet? En anden forklaring kan være, at nogle ledelser har valgt at give eksterne lektorer et stort personligt tillæg som påskønnelse for deres indsats under usle vilkår...

Univ'erne – og tilsynsmyndigheden Uni-styrelsen – står over for en ny næse, som bliver længere end den fra 2012, hvor Rigsrevisionens beretning fandt 74 gange misbrug og systematiske overtrædelser. Rigsrevisionen kritiserede univ'erne for ikke at følge reglerne "til trods for ministeriets vejledning".

Protest mod forskere som profit-maskine

”De frie og forkætrede markedskræfter udbytter dansk forskning. For en stigende del af budgettet til offentlig forskning går nemlig i lommerne på nogle store forlag og deres aktionærer”, lyder protesten fra SDU-bibliotekschef Bertil Dorch og SDU-professor Philippe Grandjean.

”Forskerne deltager villigt i denne ulige forretning. Forlagene sikrer nemlig kvaliteten af deres tidsskrifter ved at udpege kendte forskere som redaktører eller medlemmer af redaktioner”, lyder protesten. ”Disse forskere har blandt andet den opgave at sende modtagne manuskripter ud til anerkendte kolleger, som så kommenterer og retter, hvor det er nødvendigt – det, der kaldes peer review.

Dette system har fungeret i forskellige udgaver helt tilbage til 1600-tallet. Og forskerne gør det gratis, dels fordi det anses for en ære, dels i håbet om at styrke forskningen, og nok også fordi det af mange opfattes som en nødvendighed” (VIDENSKAB.DK 22. sept.)

Hemmeligt hvad uni'erne betaler

I Danmark skal denne økonomi tælles i hundredvis af millioner kroner om året – penge, der strømmer direkte ud af universiteterne, fortæller protesten, som samtidig afslører, at forlagene har forbudt uni'erne at afsløre, hvad systemet faktisk koster uni'erne.

Engelske GUARDIAN har fortalt, at mega-koncernen Elsevier opererer med en årlig profitmargin på 37 procent og det blev fortalt, hvordan Elseviers lobbyer mod open science og open access.

I Sverige er forhandlingerne med forlaget Elsevier brudt sammen, så på 85 af de svenske institutioner skaffes artikler gennem indlån og via Open Access – begge dele lovlige alternativer.

Hvornår siger danske myndigheder fra?

Forlagene kan gemme sig bag, at der skal være et åbent, liberalt marked. Og det har ført EU-accept at Elsevier som kontrollant på området, for EU-kommissionen har bemyndiget Elsevier til at overvåge udviklingen af web-siten Open Science (fri adgang til forsknings resultater). Hensigten er at skabe bedre adgang til åben og fri forskning, herunder også forskernes rettigheder og muligheder for at dele deres viden i frit tilgængelige forskningsartikler. Men det er at lade ræven gæse, lyder protesten, der samtidig fortæller, at det er grotesk, for Elsevier har i årevis været en stærk lobbyist imod netop Open Science.

I Frankrig og Tyskland har man nægtet at betale de stigende abonnementsummer. I Sverige er forhandlingerne med Elsevier brudt sammen, så siden har forskerne principielt ikke haft direkte adgang til forlagets tidsskrifter. De har måttet brugt lovlige alternativer, fx Open Access. Og i Tyskland er der benhårde forhandlinger om at få priserne ned, mens tyske forskere har trukket sig ud af redaktionerne.

Hvornår siger de danske forskningsmyndigheder fra, lyder spørgsmålet til Uni-ministeriet.

SE SIDSTE NYT PÅ
forskerforum.dk

Forskere registrerer

Danske forskere er statens mindst syge medarbejdere. De melder sig ikke syge, og det betyder, at man ikke kan registrere problemer, advarer arbejdsmiljøforskere

Universitetsforskere er ikke alene veludannede og hårdtarbejdende, de har også et jernhelbred. Sygefraværet blandt VIP'ere er så lavt, at det ligger under stort set alle andre statslige arbejdspladser. Det viser tal, som FORSKERforum har fået adgang til.

Ifølge i udtræk fra Moderniseringsstyrelsens database, havde VIP'ere på danske universiteter i gennemsnit 3,7 sygefraværsdage i 2017.

Det tal kan man sammenligne med andre statslige arbejdspladser, eksempelvis med Styrelsen for videregående uddannelser, hvor de ansatte i gennemsnit havde 8,8 sygedage, Arbejdstilsynet, hvor medarbejderne i gennemsnit var syge 7,1 dage i 2017, eller Erhvervsstyrelsen, hvor gennemsnittet var 10,8 sygedage.

Tendensen er gennemgående på danske universiteter. Ifølge udtrækket ligger KU lavest med et gennemsnit på 2,9 sygefraværsdage per VIP'er. På DTU er gennemsnittet 3,8 sygefraværsdage, AU har et snit på 4,1, CBS har 3,1 og så videre.

KU: Tal næppe retvisende

Men måske er forskere ikke helt så sunde og raske, som tallene peger på. Når FORSKERforum fremlægger tallene for forskellige kilder, peger alle på, at de næppe er retvisende. Og grunden er, at forskere simpelthen ikke registrerer deres sygdom.

"Jeg tror, en del af forklaringen – desværre – ligger i den fleksibilitet, man har som forsker. Selv om du en dag er helt ødelagt af influenza, så må du bare skrive videre på artiklen næste dag. De fleste vip'er er jo så vandt til, at der ryger aftener, weekender og så videre. Når man det ikke i dag, så gør man det på et andet tidspunkt", siger KU-antropologiprofessor **Hanne Overgaard Mogensen**, medlem af medlem af sit fakultets arbejdsmiljøudvalg.

Undervisning er straks sværere at rykke rundt med, men selv her går man langt for at undgå at aflyse.

"Et vejledningsmøde kan som regel skubbes, det kan undervisning naturligvis ikke. Men jeg ved, at det på Antropologi

er sjældent, man aflyser undervisning. Reelt set kan man jo ikke få vikarer, der kan hoppe ind, så man kæmper sig igennem," siger Hanne Overgaard Mogensen.

Selvledelsens bagsider

Hun ser det som en af selvledelsens bagsider, at sygdom er noget, man selv håndterer.

"Der er en sammenhæng mellem fleksibilitet, grænseløst arbejde og den manglende selvrapportering af stress. Man påtager sig ansvaret, uanset om man har været syg eller ej. Ingen udfører ens opgaver for en, ingen skriver artiklen, så det hober sig bare op uanset hvad."

Hun tilføjer, at institutlederen jævnligt gør opmærksom på, at man skal aflyse undervisningen, hvis man er syg. Og det bekræfter Helle Samuelsen, der er leder på Institut for Antropologi.

"Jeg tror, mange gør meget især for at få undervisningen afviklet. De ved, det er svært at finde andre undervisere og at finde andre undervisningslokaler. Men jeg siger det, fordi det er vigtigt at få registreret sygdom og følge reglerne, og så fordi man selvfølgelig skal passe på sig selv, og i øvrigt ikke risikere at smitte

andre ved at komme syg på arbejde," siger Helle Samuelsen.

Hun fortæller, at man ifølge de formelle regler skal kontakte studielederen, hvis man er syg og ikke kan undervise. Her bliver der så taget stilling til, om undervisningen skal rykkes, og om det er aktuelt at finde en helt anden underviser.

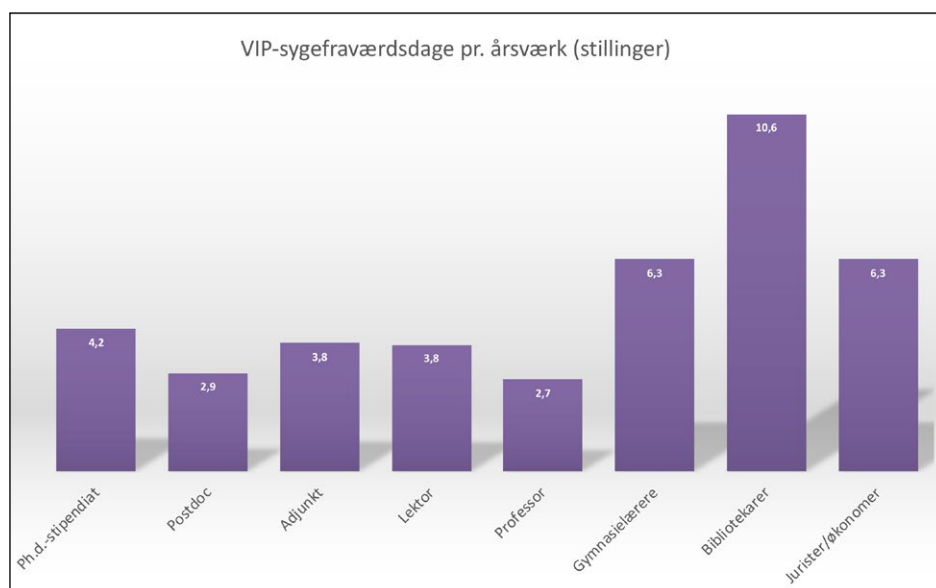
I andre jobs bortfalder de opgaver, man har, når man er syg. Hvad gælder for forskere?

"Det er et godt spørgsmål. Hvis det er kortvarig sygdom, er der ingen, der løser de opgaver for dig. I forhold til undervisning, kan man eventuelt finde en afløser, og så lettes man for nogle opgaver der. Men der er ingen, der laver forskningen, og det er de vilkår, man har," siger Helle Samuelsen.

Sygetimer indhentes fra forskningstid

På CBS ligger VIP-sygefraværet også meget lavt, og **fælles-TR Ole Helmersen** vurderer, at der er mere sygdom, end tallene viser.

"Vi ser jævnligt på det i HSU og plejer at være enige om, at de tal ikke er helt dækkende. Der er nok en tendens til at vip'ere ikke melder sig syge. Hvis man har

Uni-lærere er markant mindre syge end andre akademikergrupper (opgørelse over sygefraværsdage pr. årsværk 2017 (Moderniseringsstyrelsen, vejledende))

ikke sygdom

“

Der er en sammenhæng mellem fleksibilitet, grænseløst arbejde og den manglende selvrapportering af stress.

Hanne Overgaard Mogensen

14 dages influenza, melder man sig syg, men er man småsyg og bliver hjemme et par dage, registrerer man det ikke,” siger han.

Også på CBS er VIP’erne flere gange blevet gjort opmærksom på, at man skal registrere sin sygdom, så det kan blive registreret i systemet.

”Vi har et fintmasket norm-system, der siger, at man som VIP’er har en årsnorm med så og så mange procent arbejde til forskning, undervisning med videre. Reglen er, at indberettede sygedage trækkes fra årsnormen,” fortæller Helmersen.

I teorien vil de timer, hvor man har været syg, blive trukket fra ens forpligtelser, eksempelvis i forhold til undervisning. Men i realiteten sørger forskerne for selv at dække sig ind ved at rykke undervisningen til andre tidspunkter.

”Jeg ved det fra mig selv – er man syg, når man skal undervise, aflyser man undervisningen, og så tager man erstatningstimer med de studerende. Det tror jeg er udbredt,” siger Helmersen. ”Sygefraværet indhentes ved at tage fra forskningstimer. Forskningstimerne er residualen. Sådan er det i det generelt, når der er pres på andre typer arbejdsopgaver.”

Problem: Stress undervurderes

At forskere ikke belemrer kolleger og ledere med deres sygdom, kan være meget sympatisk, men det er ikke nødvendigvis smart. Det siger CBS-post.doc. Pernille Steen Pedersen, der forsker i psykisk arbejdsmiljø.

”Når vi ser på, om der er problemer, gør vi det ud fra statistiske belæg. Og hvis statistikken eksempelvis viser, at der er meget få sygdommeldinger på grund af stress,

så er der ikke noget stress-problem. Men jeg kan jeg i hvert fald ikke genkende, at forskere ikke er stressede. Jeg oplever en meget alvorlig stress-problematik, når jeg er ude på universiteter og holde oplæg,” fortæller hun.

Hun betoner, at de korte sygdomsforløb, der måske ikke griber ind i undervisning eller møder, også er vigtigt at få registreret.

”Klat-sygefravær er også sygefravær. Og hvis lederne skal kunne følge med i omfanget af sygdommeldinger, og om der eksempelvis er problemer omkring stress, så er det vigtigt, at det er registreret,” siger Pernille Steen Pedersen.

Hun kommer selv fra et job uden for universitetet, hvor man havde pligt til at registrere sygdom, og den vane har hun taget med sig til sit nuværende job.

CBS-ledelsen: Prøver at stramme op

CBS’ HR-chef Anders Lauesen vurderer også, at det registrerede sygefravær på CBS ikke står mål med det reelle sygdoms-omfang. Samtidig siger han, at sygdomsregistrering er vigtigt for at kunne overvåge arbejdsmiljøet og fange, hvis der er problemer undervejs.

”CBS er ikke så vilde med, at sygdom ikke bliver registreret. Vi har prøvet at stramme op om det og gjort lederne opmærksom på, at man skal registrere når man er syg. Det handler jo mest om at fange, hvis der er noget mere alvorlig sygdom under opsejling, og om der er noget i arbejdet, vi kan gøre for at imødegå problemet,” siger han.

Han vurderer, at den manglende sygdomsregistrering er udtryk for den selvstændighed, som mange forskere netop sætter pris på i deres arbejde.

”Hvis man hoster lidt og så arbejder hjemme ... er det så en halv dag eller hvad? Så bliver registreringen til noget administrativt hurlumhej. Vi har den samme udfordring omkring ferieregistrering – det flyder lidt sammen får mange forskere, og så får de det ikke registreret.”

lah

DM: tal med kolleger om sygdomshåndtering

I Dansk Magisterforening kender man udmærket til at få henvendelser fra forskere, der er usikre på, hvad deres ret og pligt er i forbindelse med sygdom. Men når det gælder sygdom, er forskningen et område uden klare svar og retningslinjer.

”En type af henvendelse, vi får, er eksempelvis en VIP’er, der er syg i lænere tid. De har fået at vide, at de ikke bare kan aflyse deres undervisning, og den skal derfor flyttes til senere. Men hvis man er syg i to uger, og flytter et antal kursusgange, så ophober man arbejdet foran sig. Og hvad stiller man så op med sin forskningssituation? Det skaber et pres på den enkelte,” fortæller Mike Wenøe, der er forhandlingskonsulent i DM.

Han oplever, at forskningen adskiller sig i forhold til andre områder på den måde, at der ikke er ordninger, der håndterer sygdom. Og det er især problematisk, hvis der er tale om stress-sygemeldinger. For det, der gør en stresset, forsvinder ikke, mens man er syg. Og stress-sygdom blandt forskere kan derfor nemt udvikle sig til en catch 22-situation, hvor det problem, der gør en stresset, blot vokser, hvis man er syg.

”Når man er stress-sygemeldt, skal man jo forhåbentlig tilbage til en situation, hvor der er taget hånd om de problemer, der har gjort en stresset. Der skal være en mindre arbejdsmængde, der skal være taget hånd om ens undervisning. Så det handler om at starte en dialog med sin leder om, hvilket arbejde, man ikke kan klare. Sådan en dialog er bare ikke særlig karrierefremmende, så det er ikke noget, folk er særlig pjattede med,” siger Wenøe.

Hans opfordring er derfor, at man i højere grad tager en intern dialog i forskningsmiljøerne – før problemet opstår – om hvordan man håndterer sygdom.

”Forskere passer ikke ind i det almindelige system omkring sygdomshåndtering, fordi deres ambitioner ikke er forenelige med sygdom. Derfor er der brug for en dialog, som man bør tage lokalt og i fællesskab: hvad gør vi, når folk bliver syge?”

Censur: RUC vil skære tid

Både eksterne og interne censorer skal have mindre tid til at bedømme projekter på RUC.

Men spareplanen er – ironisk nok – i strid med et cirkulære fra Finansministeriet

Mangen en universitetslærer har formentlig bandet Finansministeriet væk, efter i en årrække at være pålagt årlige grønthøster-besparelser. Men måske sender RUC-forskere en lille venlig tanke til ministeriet i forbindelse med en sag, hvor RUC-ledelsen ønsker at skære i censornormen for projekter.

Et cirkulære fra Finansministeriet er nemlig det håb, lærerne og censorerne klynger sig til i forhold til at bevare de nuværende timenormer omkring projektbedømmelser.

I jagten på mulige besparelser har RUC-ledelsen fået kig på den tid censorerne får, når de skal bedømme og eksaminere projekter. Og nu er det blevet annonceret, at de normer skal beskæres. I dag er der forskellige normer på fagene, men typisk vil de nye normer give 30-40 procent mindre tid til at læse og eksaminere.

”Vi er i gang med en økonomisk genopretningsplan, og fordi RUC’s censornormer ligger lidt højt, har vi taget fat der. Den anden begrundelse er, at der er brug for nogle fælles normer, i stedet for at der som nu er forskellige normer på forskellige hovedområder – og endda inden for hovedområderne,” fortæller Hanne Leth.

Kræver mindre arbejdsopgave

Men spørgsmålet er, om ledelsen har lov til at gøre det. I Finansministeriets cirkulære om timelønnet undervisning og censorvederlag, hedder det nemlig: **”Ændring af en gældende norm kan alene ske, hvis ændring i arbejdsindsatsen ved censur begrundes det, eller hvis normfastsættelsen er sket på et fejlagtigt grundlag.”**

Og det er noget, de eksterne censorer – repræsenteret af AC – har tænkt sig at holde benhårdt fast i.

”Det er meget godt, at RUC-rektoren siger – også selv om det er rigtigt – at de betaler mere end andre, og at de har enorme sparekrav. Det er bare ikke relevant. Der er et cirkulære, der siger, at det skal begrundes med nedsætning af arbejdsbyrden, og rektor er ikke kommet op med noget som helst, der indikerer det.

Der er et cirkulære, der siger, at det skal begrundes med nedsætning af arbejdsbyrden, og rektor er ikke kommet op med noget som helst, der indikerer det.

**Censorformand
Hanne Caspersen**

Det kan lyde hårdt og kynisk, men sådan er det,” siger **censorformand Hanne Caspersen** på historiefaget.

Rektor: Vi ligger stadig højt

I Roskilde er Hanne Leth lettere irriteret og klar til at tage kampen.

”Selvfølgelig kan man komme og sige: det må I ikke. Men så må vi gå ind og se på, hvilke formaliteter, der gør, at vi ikke kan lave det om. Det bliver vi nødt til at gøre, som billedet er nu. Jeg synes, det er påfaldende, at vores normer ligger så højt, og så er det en formalitet, der gør, at vi ikke må sætte dem ned.”

Hun mener, at RUC’s censornormer også efter justeringen vil ligge pænt sammenlignet med andre universiteter. Her henviser hun til bachelorprojekter på andre universiteter, som typisk er på 15 ETCS-point, hvilket også gælder for et RUC-projekt.

”Man kan altid ønske sig højere normer, men vi er nødt til at tilpasse. Efter min bedste overbevisning ligger vi stadig over gennemsnittet.”

Censorer: AAU giver mere

På KU får en censor halvanden time til at bedømme et bachelorprojekt. Et RUC-projekt med en studerende vil med RUC’s nye norm udløse 3 timer, er det med 2-3 studerende, får man en time ekstra.

”Halvanden time – det er ikke fyrsteligt, det indrømmer vi. Men der er den forskel, at der ikke er et mundtligt forsvaret på KU, som der er på RUC. Og sidetallet på KU er også noget lavere – højst 20 sider,” siger Hanne Caspersen.

Hun mener omvendt, det er mere relevant at sammenligne med normerne på AAU, der som RUC har projektarbejdet som den røde tråd i uddannelsen. Og

i den sammenligning vil RUC med de nye normer give mindre tid til bedømmelse.

På AAU får man som censor 4 timer pr. projektrapport uanset antallet af studerende i gruppen, men dertil kommer 30 minutter pr. studerende til eksamination.

Bekymrede for fagligheden

Men det er ikke kun de eksterne censorer, der skal haste hurtigere igennem RUC-projekterne, når de skal bedømmes. I en mail til samarbejdsudvalg og studieledere har Hanne Leth orienteret om en ”rektorbeslutning” om, at de interne normer for medbedømmelse fastlægges på samme niveau som for eksterne censorer. Med andre ord får RUC’s egne lærere altså også mindre tid, når de fremover skal agere censorer internt.

Den meddelelse har ikke just skabt begejstring.

”Vi er meget bekymrede, for det betyder forringelser af arbejdsvilkårene og muligheden for at lave grundig og faglige bedømmelser. Den interne bedømmelse er jo en central del af vores undervisning, så det er vigtigt, at der er afsat den fornødne tid – både for at de studerende kan få nogle ordentlige bedømmelser, og for lærerne fagligt kan stå inde for arbejdet,” siger **fælles-tillidsrepræsentant Janne Gleerup**.

Hun er heller ikke enig i, at de foreslåede normer ligger over gennemsnittet i forhold til andre universiteter.

”RUC-rapporter kan nemt være meget længere end en bacheloropgave på KU, selv hvis det kun er en person. Og 3 timer er kort tid til en projektrapport på 60 sider. Projektarbejdet er jo et særligt kendetegn ved de RUC’ske uddannelser, så vi er kede af, det kommer under pres. Og det at andre har det værre ... det kan vi ikke bruge til så meget,” siger Janne Gleerup.

Forstår ikke hastværk

Tillidsrepræsentanten forstår heller ikke det hastværk, ledelsen har lagt for dagen med meddelelsen om, at de nye normer skal gælde allerede dette efterår, og hun opfordrer til, at man får diskuteret tingene og fundet en løsning fra næste semester.

til bedømmelse

Censorer skal fremover læse 30-40 procent hurtigere, når de skal bedømme RUC-projekter.

Det, at RUC nu forringer bedømmelsen af projektarbejdet, som er universitets særkende, bliver også anfægtet af de studerende. I et indlæg i RUC Paper skriver en gruppe studenterrepræsentanter, at de ikke mener, en bedømmer under de nye normer vil kunne læse projektet tilstrækkelig grundigt. ”Vi frygter, at det skriftlige produkt fremover vil blive anset som ligegyldigt, fordi ingen har tid til at læse det. Og vi frygter, at RUC’s status som projektbåret universitet er i fare,” skriver de studerende.

Censorformand: Hvem gider være censor?

Hanne Caspersen er mere i tvivl om, hvor vidt hun fortsat kan rekruttere censorer til RUC, når vilkår og betaling bliver ringere.

”Man kunne godt forestille sig, det bliver vanskeligt at få censorer. Især dem, der ikke kommer fra Sjælland. I forvejen kan det godt være et problem at få folk fra Aalborg til at tage til Roskilde,” fortæller hun.

Hanne Leth fastholder, at tiden til bedømmelser også fremover vil være fagligt forsvarligt.

”Jeg mener, det her er helt rimeligt og forsvarligt. Det kan godt være, at nogle censorer vil blive irriterede og siger fra, men jeg tænker, at censorarbejde er noget, man ikke mindst gør på grund af fagligt engagement og interesse, og ikke som et levebrød.”

Er RUC-rektoren ved at harmonisere RUC’s projekt-særkende væk?

”Timenormen handler jo ikke om vores mådes at arbejde på. Vi bliver ved at have projektarbejde 50 procent af tiden, vi træner vores vejledere, alle d-vip’er får introduktion til projektarbejde. Selv om vi skulle ende med at give det samme antal timer som andre, så ændrer det ikke vores tilgang til projektarbejdet,” siger Hanne Leth.

Norm-strid på KU: Kompromis

RUC er ikke de første, der forsøger at spare på censornormerne. I efteråret 2017 annoncerede dekanen på KU’s humanistiske fakultet, at censorer, der skulle læse specialer, fremover kunne ville få den halve tid – 5 timer i stedet for ti.

Udmeldingen medførte stor kritik fra censorer, VIP-personale, studerende og de faglige organisationer. Protesterne pegede blandt andet på, at specialnormen lå langt højere på andre universiteter: 10 timer på AU, 9 timer på SDU og AAU og 7 timer på RUC.

Dekan Ulf Hedetoft på sin side forklarede og forsvarede med, at der naturligvis var tale om forringelser, men at besparelserne nu engang skulle findes.

Beslutningen om at nedsætte bedømmelsestiden var ikke i direkte strid med cirkulæret om censoraflønning, fordi KU HUM samtidig besluttede, at specialelængden skulle sættes ned fra 80 til 60 sider.

Protesterne, som fik en del opmærksomhed i pressen, blev dog ikke fuldstændig overhørt, og sagen endte i foråret 2018 med et kompromis, idet den nye norm for bedømmelse blev fastlagt til 7 timer – både for KU’s egne lærere og for eksterne censorer.

”Det er klart, at når universiteterne leder alle steder efter besparelser, så er resultatet på de fem timer en bittersød sejr. 10 timers aflønning for specialevurdering 80 siders speciale var rimeligt. Syv timers aflønning for 60 siders speciale er acceptabelt, men bliver svært for ikke-erfarne censorer at kunne nå forsvarligt”, sagde **censorformand Hanne Caspersen** i den forbindelse (MAGISTERBLADET).

lah

Når ph.d.-projektet forsinkes

Ph.d.-studerende, der er blevet forsinkede, tvinges til at færdiggøre deres afhandlinger som weekendarbejde, og det er skidt både for den studerende selv og samfundet.

Det mener foreningen PAND (Ph.d. Association Network in Denmark), paraply-foreningen for ph.d.-studerende i Danmark. Foreningen, der blev stiftet sidste år, har for nyligt udpeget problemet med manglende finansiering af projekt-forsinkelser som deres politiske fokuspunkt, som de vil forsøge at skabe opmærksomhed omkring.

”Vi har en situation, hvor hvor ph.d.-studerende bliver bremsede i forhold til deres færdiggørelse, fordi de mangler finansiering. Det gør, at de er nødt til at tage andet arbejde og så bruge weekenderne på at færdiggøre ph.d.-projektet. På den måde stiger forsinkelsen

eksponentielt, og få måneders arbejde kan trække ud i år.” siger Marco Nardello, der er en af to formænd i PAND.

Urentabelt for samfundet

Han fortæller, at forsinkede ph.d.-studerende typisk ernærer sig som forskningsassistenter på andre projekter eller som undervisere.

Problemet er blevet yderligere udtalt, efter Folketinget slutningen af 2016 vedtog, at man ikke skal kunne færdiggøre sit ph.d.-uddannelse med dagpengestøtte.

Marco Nardello peger på, at det også er urentabelt for samfundet, når forsinkelser på den måde bliver gjort endnu større.

”Der er jo tale om en kvalificeret arbejdsstyrke, der mister værdifuld tid, og ikke kan komme videre og udnytte deres potentiale.”

Meget kan gå galt

PAND ser som mulighed, at der indføres en form for stipendie-reserve, der kan udløses, når projekter er forsinkede af forhold, som den ph.d.-studerende ikke selv har nogen indflydelse på.

”Der kan være mange faktorer, der

skaber forsinkelse. Jeg arbejder selv med flere private firmaer i mit ph.d.-projekt, og der kan ske uventede ting – firmaet ændrer holdning til projektet, nøglepersoner skifter job. Så selv om du har planlagt det hele, kan det måske alligevel ikke lade sig gøre,” fortæller Marco Nardello, der lægger vægt på, at en ekstra-finansiering kun skal ske, hvis der er tale om saglig begrundelser, og at det skal godkendes af institutlederen.

Skal et ph.d.-forløb ikke planlægges, så man tager højde for de usikre faktorer, der kan skabe forsinkelser?

”Jo, men det oplever jeg også, at man i Danmark er ret gode til. Der er flere steder i forløbet hvor projektet og planlægningen bliver evalueret. Så der mener jeg ikke, der er noget at komme efter.”

Som eksempel på den løsning, PAND gerne ser i Danmark, nævner Marco Nardello Sverige, hvor der gives mulighed for forlængelser med løn, hvis der er rimelige grunde til forsinkelsen.

lah

Dagpenge-smuthullet

I slutningen af 2016 vedtog Folketinget en ændring i Dagpenge-loven, der lukkede muligheden for, at man kunne færdiggøre sin ph.d.-uddannelse på deltid og samtidig hæve dagpenge. Der er dog stadig en mulighed for at gå på dagpenge, mens man skriver afhandlingen færdig.

Den kræver, at man formelt set udskriver sig af universitetets ph.d.-skole, og således reelt er arbejdsløs. Det er dog muligt efter aftale at genindskrive sig i ph.d.-skolen, og når afhandlingen er færdig, kan man således indskrive sig kortvarigt blot for at aflevere.

I et policy paper om ph.d.-forsinkelserne beskriver PAND selv et eksempel, hvor en ph.d.-studerende udskrev sig for at skrive projektet færdig som dagpengemodtager. Dette var dog forbundet med en del administrativt bøv, lige som man som arbejdsløs naturligvis er underlagt de sædvanlige regler om at stå til rådighed for arbejdsmarkedet og være aktivt jobsøgende.

Ph.d.-forlængelse i Sverige

”Du kan få forlænget din ph.d.-ansættelse på grund af sygdom, værnepligt ved Forsvaret eller tillidshverv ved faglige organisationer eller studenterorganisationer, samt ved barsel. Hvis du er arbejdsløs af andre årsager, kan du ikke være sikker på at få din ph.d.-ansættelse forlænget. Derudover kan du for forlænget din ph.d.-ansættelse hvis der forekommer særlige omstændigheder. Hvad der regnes som særlige omstændigheder, kan variere, men eksempelvis bør vejlederproblemer, der påvirker arbejdet med afhandlingen negativt, betragtes som en særlig omstændighed.”

(Universitetslærer-forbunds Doktorandhåndbog.)

15 procent bliver forsinkede

I en undersøgelse af Ph.d.-uddannelsens kvalitet og relevans, som Uni-ministeriet udgav i 2017, angav 15 procent af respondenterne, at de var blevet forsinkede i deres ph.d.-uddannelse. Heraf angav 38 procent, at det er praktiske forhold som f.eks. manglende adgang til data eller udstyr, som havde bidraget til forsinkelsen. 35 procent angav ændret projektfokus som en årsag, 28 procent personlige forhold, mens 27 pct. vurderede, at manglende tid til forskning har bidraget til deres forsinkelse. (Det var muligt at vælge flere årsager).

Ifølge Danske Universiteter var gennemførelstiden for ph.d.-studerende eksempelvis 3,2 år på KU i 2017, 3,3 år på SDU og 3,5 år på CBS (Samfundsvidenskab).

GEUSs forskere part i miljøkonflikt

GEUS rådgiver Miljøstyrelsen, som styrer overvågning af grundvandet, men der er politik i vandet

Chokerende data afslører, at det rene danske drikkevand slet ikke er så rent, men derimod inficeret med giftstoffer. Antallet af drikkevandsbøringer med pesticidrester over grænseværdien blev femdoblet sidste år. Vandværker i hver tredje kommune er ramt.

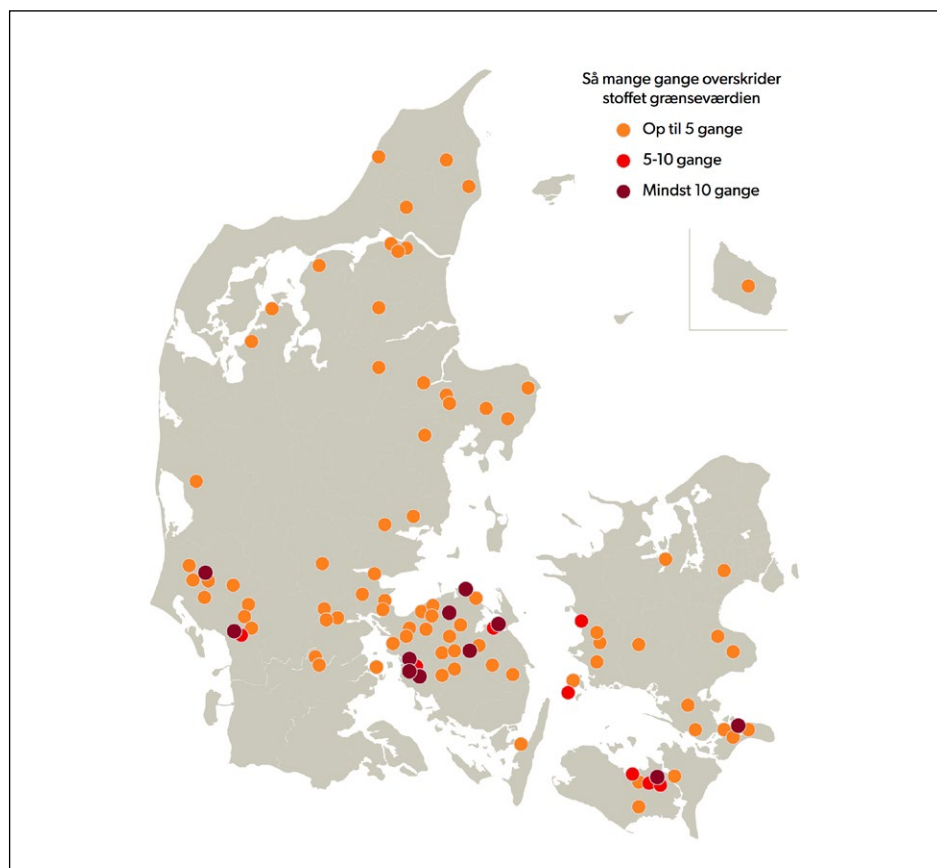
Det afslører en opgørelse fra GEUS til Miljøstyrelsen, som miljøminister Jakob Ellemann-Jensen har frigivet til Folketingets Miljøudvalg.

Samtidig kan FORSKERforum afsløre, at Miljøstyrelsen tilsyneladende ikke bruger forskernes anbefalinger som baggrund for politisk eller administrativ reaktioner. GEUS anbefalede således, at stoffet clordazon blev tilføjet den obligatoriske screening-liste for, hvad grundvandsprøver skulle undersøge. Men anbefalingen forsvandt i Miljøstyrelsen, og da Miljøstyrelsen bagefter skulle forklare, hvorfor stoffet ikke var tilføjet, lød svaret, at det havde GEUS-forskerne ikke anbefalet ...

En brandvarm politisk sag

Grundvandsforskere forklarer, at Miljøstyrelsen har haft nogle svære prioriteringer, når det handler om overvågningen. Det var et totalt paradigmeskifte, da den meget miljøaktive minister Svend Auken (S) blev afløst af Hans Christian Schmidt (V) i 2001. Auken var regeringens fjendebillede, og Miljøstyrelsen blev beskåret med 30 pct. i perioden 2001-06. Det ramte såvel overvågning som godkendelsesprocedurer.

Nu kommer drikkevandet så på den store politiske dagsorden. Groft sagt står fløjene mellem Danmarks Naturfredningsforening, som kræver omgående stop for al pesticidudledning omkring vandbøringer. Og så landbrugslobbyen, der lakonisk konstaterer, at forureningen skyldes "fortidens synder", og derfor bør staten betale (milliarder) til rensning af grundvandet/drikkevandet – underforstået så landbruget kan blive ved med at sprede pesticider...

Vandværksbøringer der er forurenet med desphenyl chloridazon, ifølge GEUS i marts 2018 (DR grafik).

Miljøstyrelsens 'troværdighed'

Miljøministeriet har haft store problemer med at håndtere kritiske sager. Så i kølvandet på miljøminister Esben Lunde Larsens mange problematiske sager udsendte dept.chef Henrik Studsgaard en instruks til sine ansatte. Han sendte denne 'opskrift på troværdighed' ud:

“Vi må aldrig blive siddende i vores egen lille osteklokke. Vi skal lytte og respektere de omgivelser, vi er en del af. Vi skal være nysgerrige og interesseret i at forstå vores omverden og så bringe vores faglighed og dyder i spil. Vi er sat i verden for at betjene samfundet - og ikke omvendt. Det skal vi have en stor respekt for.

Vi må ud af kontoret. Vi kan alle sammen tænke i de to grundstene og den kommunikative overbygning. Det gælder i mødet med landmanden eller pizzabageren eller kommunen. Kommuniker i øjenhøjde, så folk kan forstå meningen med det, vi foretager os” (Miljøministeriets Presse og koncernkommunikation 04-09-2017).

Og styrelsen vil nu ikke interviewes om sagen.

Miljøstyrelsen vil ikke interviewes

FORSKERforum afslører i dette nummer, at GEUS-forskeres anbefaling om clordazon forsvandt i styrelsen, så den ikke indgik i beslutningsgrundlaget. Og bagefter bortforklarede styrelsen det med, at man ikke havde fået advarsler fra GEUS, selvom det var usandt.

FORSKERforum har spurgt dept.chefen, om Miljøstyrelsen har efterlevet hans henstilling om, at styrelsen 'kommunikerer i øjenhøjde', når styrelsens chefer afviser at lade sig interviewe om styrelsens problematiske sagsforvaltning. Der var ikke indkommet noget svar før deadline.

jø

Grundvand: GEUS-forskernes a

- og Miljøstyrelsen brugte GEUS' som undskyldning for passivitet, selv om GEUS faktisk havde advaret

I august 2017 opdages nedbrydningsprodukterne omkring stoffet chloridazon i drikkevand-prøver rundt omkring i landet, selv om stofferne ikke er optaget på Miljøstyrelsens Drikkevands-bekendtgørelse om de stoffer, der skal screenes for. Miljøstyrelsen tager straks initiativ til at få nedbrydningsprodukterne med på screeninglisten.

Og på et møde i koordinationsforummet Vandpanelet – med vandværker, myndigheder og styrelsen – forklarer Miljøstyrelsen, at årsagen til, at man først gør noget nu er, at (drikkevands-) forskerne fra GEUS ikke har advaret om stoffet og ikke har anbefalet, at stoffet skulle på screening-listen.

Miljøstyrelsens fagperson fortalte Vandpanelet om historikken bag konkrete fund: **”2016: Miljøstyrelsen og GEUS vurderer, at der ikke er behov for nærmere undersøgeles i grundvand og drikkevand”**, afslører aktindsigt, som FORSKERforum har fået.

Og i referatet fra mødet – hvor GEUS ikke er deltager – kom der til at stå: **”I foråret 2016 vurderer MST og GEUS at chloridazon ikke opfylder kriterierne, da der er tale om få fund fra jordforurening. På den baggrund indstilles det ikke at ændre pesticidlisten”**.

Der er kun et problem. Det er ikke rigtigt, at GEUS' forskere ikke har advaret og anbefalet...

GEUS's advarsel blev frasorteret

FORSKERforum har fået aktindsigt i korrespondancen mellem GEUS og Styrelsen. Heraf fremgår, at GEUS i mail af 19. april 2016 faktisk rejste advarselslamper og anbefalede, at stoffet medtages på GRUMO-screeninglisten: **”... jeg synes, I skal overveje at medtage desphenylchloridazon som ifølge AC er fundet hyppigt i Regionernes forureningsundersøgelse”**, står der allerførst i GEUS' indstilling.

Miljøstyrelsens ansvarlige på området lovede, at indstillingen medtages i 2016' indstilling til Naturstyrelsen, som

“

GEUS har opfyldt sin forpligtelse til at lave myndighedsbetjening på området.

Statsgeolog Claus Kjeller

prioriterer stoffer på listen. Men Miljøstyrelsen videregav ikke anbefalingen. Den blev frasorteret, afslører aktindsigten.

Og sagens forløb er måske ganske illustrativ for Miljøstyrelsens passivitet, og for forskningens rolle i myndighedernes beslutningstagen: ”Aktindsigten viser, at GEUS-forskerne passede deres job med at myndighedsbetjene. Men den frasorteres af myndigheden, Miljøstyrelsen. Og bagefter bruger styrelsen så GEUS som legitimation for sin egen passivitet, i strid med GEUS' faktiske anbefalinger”, siger geologisk rådgiver Walter Brüsch fra Naturfredningsforeningen. Han er tidligere seniorrådgiver i netop GEUS (1998-2016), og kender derfor til relationen mellem forskning og myndigheder.

GEUS-chef: Vi gjorde vores pligt

FORSKERforum har spurgt GEUS-statsgeolog Claus Kjeller, hvad han synes om, at Miljøstyrelsen frasorterede GEUS anbefaling og at Miljøstyrelsen bagefter prøvet at legitimere sig med, at GEUS ikke havde advaret:

“

Det er så Miljøstyrelsen, der skal bære forskningen videre på beslutningsniveau, og her er det da uheldigt, når der kan være tvivl om, hvorvidt vores viden og anbefalinger er bragt videre.

Statsgeolog Claus Kjeller

”GEUS er ikke med i Vandpanelet, og vi er da overraskede over, at myndigheden her forklarer, at GEUS ikke advarede og anbefalede i 2016, for det gjorde vi. I mailen fra april gav GEUS vores anbefaling og dermed mener jeg, at GEUS har opfyldt sin forpligtelse til at lave myndighedsbetjening på området. Vi fremlægger vores viden fra grundvandsovervågningen og andre kilder og kommer med advarsler / anbefalinger til myndighederne på det grundlag. Det er så Miljøstyrelsen, der skal bære forskningen videre på beslutningsniveau, og her er det da uheldigt, når der kan være tvivl om, hvorvidt vores viden og anbefalinger er bragt videre.”

Men når Miljøstyrelsen bagefter bruger GEUS som undskyldning for passivitet, føler GEUS sig ikke misbrugt, når man tager i ed på noget, som man ikke står bag?

”Det er i hvert fald en forkert fremlægning. Den sætning passer ikke med, hvad GEUS faktisk gjorde i 2016. Jeg kan ikke svare på, hvorfor Miljøstyrelsen udlægger det på den måde bagefter.. Om det har været en misforståelse eller kommunikationsbrist internt i styrelsen, må de jo svare på”.

Miljøstyrelsen vil ikke besvare spørgsmål

FORSKERforum bad om interview med en ansvarlig chef i Miljøstyrelsen og sendte nogle konkrete spørgsmål:

- *Er det politisering af myndighedsbetjeningen, når Miljøstyrelsen frasorterede GEUS indstilling, selv om man faktisk lovede GEUS, at indstillingen ville blive bragt videre?*
- *Hvorfor bliver det i august 2017 Miljøstyrelsens fortælling om forløbet, at ”Styrelsen og GEUS var enige om, at der ikke skulle gøres noget” – hvilket er åbenlyst ukorrekt, fordi GEUS anbefalede i april 2016? (pr. email)*

FORSKERforum gjorde opmærksom på, at reporteren ikke ønskede et teknisk skriftligt svar, men et interview.

Men efter fire dage og gentagne ryk-kere kom der skriftligt svar pr. email fra kontorchef Mette Hyldebrandt-Larsen

anbefaling forsvandt

(20. sept. 16.39).. Styrelsen vil altså ikke stille op til interview. Man sendte i stedet en teknisk redegørelse for procedurer med detaljer og fagudtryk, som er sort snak for lægmand og derfor ikke giver mening at trykke her.

Naturfredningsforeningen: Mere politik end faglighed

Walter Brüsich fra Naturfredningsforeningen har set Miljøstyrelsens svar. Han konstaterer, at det slet ikke forholder sig til de konkrete spørgsmål om sagens kerne, nemlig hvorfor GEUS anbefaling blev frasorteret og hvorfor styrelsen bagefter brugte GEUS som legitimation:

”Styrelsens embedsmænd har jo pligt til at besvare faglige spørgsmål til deres forvaltning. Men Styrelsens svar er rent teknisk og forholder sig slet ikke til FORSKERforums konkrete spørgsmål om, hvorfor GEUS anbefaling blev frasorteret og hvorfor styrelsen bagefter brugte GEUS som legitimation? Og det er da meget problematisk, at en offentlig myndighed ikke vil svare på kritiske spørgsmål om deres forvaltning af miljøet”, siger han.

”Styrelsens tekniske udenoms-svar skyldes vel, at de ikke vil give indblik i deres problematiske passivitet og politiserede forvaltning? De har kendt til problemet coridazon i årevis, men har ikke gjort noget.

Og nu afslører aktindsigt altså, at de frasorterede GEUS' anbefaling i 'myndighedsbetjeningen', selv om det var skrevet med så store bogstaver, som forskere kan gøre det over for en myndighed. Men Styrelsen vil ikke fortælle hvorfor frasorteringen skete? Det lugter af, at det ikke er en faglig overvejelse, men en politisk frasortering - og bekræfter vel bare, at Miljøstyrelsen ikke (længere) er en faglig styrelse, men en del af regeringens politik på landbrugsområdet...”

Han kalder det højst besynderligt, at Miljøstyrelsen ikke reagerede prompte i april 2016 på GEUS anbefaling, for de var advaret år forud. Allerede i 2007 advarede GEUS i arbejdsrapporten ”Almene

vandværkers boringskontrol af pesticider og nedbrydningsprodukter”, som fortalte om problemet i tysk grundvand, og varslede, at det snart ville komme til Danmark:

”Styrelsen har i årevis haft anledning til at reagere, men de har ikke udvist rettidigt omhu, så forbrugerne blev beskyttet mod giftrester i drikkevandet. Og styrelsen tillader fortsat at godkendte sprøjtegiftrester udvaskes til grundvandet...”

GEUS-leder vil ikke kritisere styrelsen

Er det tilfredsstillende, når analyser / anbefalinger fra forskningen ikke inddrages i beslutningsprocesserne?

Hertil svarer GEUS-statsgeolog Claus Kjølner: ”Jeg har bestemt indtryk af, at Miljøstyrelsen lytter til vores rådgivning, men at de er nødt til at prioritere, når der skal vælges stoffer til undersøgelse. Hvorfor de i det konkrete tilfælde har valgt ikke at få chloridazon på listerne, ved jeg ikke”.

Afdramatiserer Statsgeologen ikke Miljøstyrelsens frasortering af en faglige myndighedsbetjening for at undgå konflikt med Miljøstyrelsen?

”Vi føler os ikke trynet i samarbejdet med styrelsen, hvis det er det, du spørger til. Men det er da en overraskelse for os, at vores faglige rådgivning blev udlagt på den måde. Nu skal vi kigge fremad. Og jeg må i øvrigt bemærke, at det ikke er nogen nem prioritering for Miljøstyrelsen med, hvad der skal på den screeningliste. Der kan screenes for mange stoffer i grundvandet, og det er dyrt at screene ...”, svarer han.

GEUS's rolle i fremtiden ?

Walter Brüsich fra Naturfredningsforeningen kalder det indlysende, at GEUS er misbrugt, dels er en faglig anbefaling frasorteret, og bagefter bruges GEUS tilmed som legitimation for Miljøstyrelsens passivitet:

”Det er da meget problematisk forvaltning. Men det er forklarligt, når GEUS' kun kommer med en afdæmpet kommentar til Miljøstyrelsens kritisable forvaltning, for de skal jo lave kontrakter om 'myndighedsbetjening' med Miljøstyrelsen”, siger han.

”Men GEUS får sværere og sværere ved at balancere, for problemet med grundvandet / drikkevandet bare vokser – sagen bliver politisk, for det handler om folkesundheden. I dag er GEUS' rolle aftalebelagt som 'overvåger'. Men GEUS kunne jo vælge at spille en mere pro-aktiv rolle, der taler med større bogstaver, så overvågnings- og forskningsresultater får en klarere plads i myndigheders beslutningsgrundlag ...”

“

Styrelsen vil ikke fortælle hvorfor frasorteringen skete? Det lugter af, at det ikke er en faglig overvejelse, men en politisk frasortering ...

Walter Brüsich

Nationalarven brændte

Det var næsten som et bebudet mord, da Brasiliens nationalmuseum gik op i flammer

Den 2. september brændte Det Nationale Museum i Rio de Janeiro. Den 200 år gamle bygning, der i sin tid tjente som bolig for den brasilianske kejser, står i dag totalt udbrændt med kun de afsvedne mure tilbage.

Branden, der samtidig ødelagde mange millioner museumsgenstande, står som en tragisk kulmination på et forløb, hvor det gamle museum, som var drevet af det føderale universitet i Rio, blev mere og mere forarmet og misligholdt. **Antropologilektor Inger Sjørsløv** fra KU er jævnligt kommet på museet, og for hver gang har museets tilstand været dårligere.

”Jeg var der første gang i 1979 og har siden været der en del gange. Hver gang har jeg gået en runde i museet, og hver gang har det gjort mig ked af det at se, hvordan museet og samlingerne bare er forfaldet mere og mere. Bevillingerne blev lavere og lavere, og politisk var der tilsyneladende ingen, der interesserede sig for museet,” fortæller hun.

Den manglende politiske interesse for museet kom til udtryk denne sommer, hvor man fejrede bygningens 200-års-jubilæum. Bygningen har i sig selv stor historisk betydning både som tidligere kejserslot og som det sted, den nye forfatning blev underskrevet, da landet blev en republik i 1889. Alligevel var der stort set ingen personer af betydning, der gad deltage i fejringen, skønt man havde inviteret alverden, fortæller Inger Sjørsløv.

For hende personligt var det mest den lidt gammeldags museumsoplevelse, som hun husker udstillingerne for: ”Det var sådan en slags universalmuseum med lidt af det hele. Både kulturhistorie, nationalhistorie og verdensarv samlet under et, men ikke særligt systematisk.”

Også historisk arkiv

På museet opbevaredes angiveligt omkring 20 millioner forskellige museumsgenstande, der altså for de flestes vedkommende er gået til. Inger Sjørsløv gør dog opmærksom på, at store dele af

samlingerne bestod af fossiler og muslingskaller, så der er ikke tale om 20 millioner større genstande. Til gengæld tjente museet også som arkiv for en stor mængde historiske dokumenter, og det er altså ikke kun den naturvidenskabelige, arkæologiske og etnologiske forskning, der lider et enormt tab, men også den historiske.

Inger Sjørsløv vurderer, at de forskningsmæssige tab ved de brændte genstande veksler mellem at være store og dediceret katastrofale.

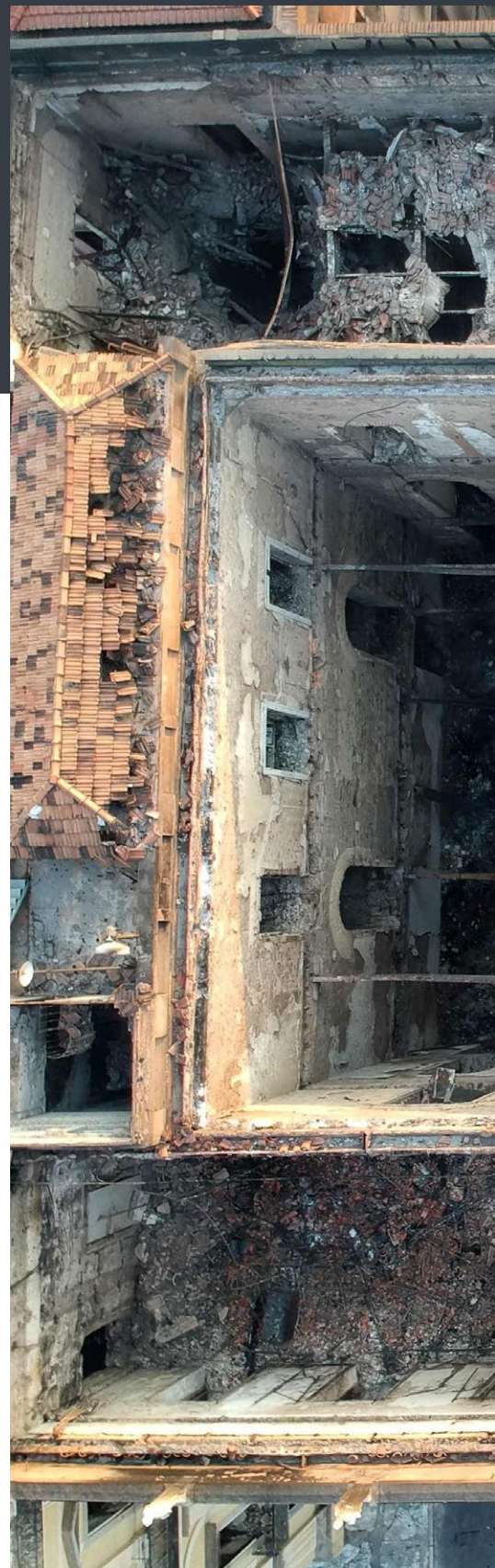
”Mit kendskab går mest på det etnografiske. Der var samlinger af fjerprydelser fra de oprindelige beboere i Brasilien og også etnografiske fund fra andre steder i verden. Men jeg vil sige, at går man på nationalmuseets etnografiske samling, har man lige så fine ting. Der var også nogle mumier, men dem tror jeg også, man kan finde lige så fine andre steder. Etnografisk set var museet et hovedsæde for Brasiliens historie, men ikke for Sydamerikas historie. Da Brasilien var en portugisisk koloni, blev mange fund bragt til Europa, hvor de findes i dag.”

Andre genstande er til gengæld uerstættelige: ”Jeg vil tro, at taler du med internationale forskere for eksempel i bløddyr, konkylier og muslingskaller, så er der tale om en katastrofe, da der var en meget stor samling på museet. Og for historikere og måske arkæologer, der specifikt forsker i Brasiliens fortid, er det naturligvis også en katastrofe, hvad der nu er sket,” siger Inger Sjørsløv.

Brandfælde

Hun er chokeret over branden, men samtidig er hun ikke overrasket over, at det kunne ske. Som nævnt var museet ekstremt forarmet i forhold til bevillinger, hvilket nærmest havde gjort bygningen til en veritabel brandfælde.

”Når man gik rundt på museet, så man tydelige elektriske installationer, der kunne få enhver almindelig besøgende til at blive meget nervøs. Dertil kom, at der

var der masser af træ og papirer i bygningen,” fortæller Sjørsløv.

Helt tilbage i firserne var hun i Brasilien for at undersøge mulighederne for udlån af nogle malerier af den hollandske maler Eckhout, der befinder sig i København, til Brasilien.

”Nationalmuseet i Rio ville være det oplagte sted, men det var helt tydeligt,

(foto: Scampix)

Dronefoto af det ubrændte museum hvis hundredvis af rum udbrændte på fem timer.

at det ville være uforsvarligt på grund af sikkerheden. Det kunne slet ikke lade sig gøre.”

I dag står brasilianerne tilbage med afsvedne mure og et grimt sår i kulturarven. Et fromt håb kunne være, at katastrofen i Rio kunne tjene som skræmmeksempel og vink til magthaverne om ikke at lade museerne forfalde. Men

Sjorslev er ikke sikker.

”Vi håber jo på, det måske kan blive et wake up-call. Men den politiske situation i Brasilien er højst usikker. Der er snart valg, og mange af kandidaterne har jeg personligt ikke særlig stor fidus til. Så hvordan de ser på kulturarv, er svært at spå om.”

lah

20 procent elite sidder på forskning

Men der er intet empirisk belæg for, at eliten skal støttes frem for bredden

– andengangsbevillinger giver ikke samme afkast, siger analyser

”Nobel-pagt: Danmark skal være en forskningsnation i den absolutte verdenselite.”

Sådan lød overskriften, da daværende uddannelses- og forskningsminister Søren Pind i december sidste år præsenterede en ny strategi for dansk forskning, i øvrigt med statsministeren ved sin side. Danmark skal have fokus på de stærkeste eliteforskningsmiljøer og topforskere, lød det fra ministrene. Bag ordene lå blandt andet tanker om en række ’nobelcentre’ finansieret i fællesskab af offentlige og private fonde.

Udmeldingen var seneste vers i en sang, som er blevet sunget i en årrække inden for dansk forskning: Sats på eliten, sats på dem, der kan noget særligt.

Men noget tyder på, at det bevillingsprincip ikke er det mest rentable – forstået på den måde, at det giver mest og bedst forskning for pengene.

Lektor Jan Faye fra filosofi og videnskabsteori ved KU har studeret forskningslitteraturen omkring forskningsbevillinger, og her peger pilen i den modsatte retning af princippet om elitesatsning.

”Hidtil har antagelsen været, at vi anvender vores begrænsede midler bedst ved at se på, hvem der før har lavet flotte resultater. Det kan virke meget fornuftigt. Men inden for videnskab er snusfornuft ikke nok. Man må lave empiriske undersøgelser af, hvad der virker. Og det har man ikke gjort,” siger Jan Faye med henvisning til dansk forskningspolitik.

Flere penge – mindre udbytte

Der findes dog udenlandsk forskning på området, og den viser groft sagt, at jo flere penge man poster på en forsker, jo mindre kommer der ud af den sidst brugte krone.

”Forskningsartiklerne viser, at når man prioriterer en lille elite, står resultaterne ikke mål med de forventninger, man har. Der sker kun en meget lille forøgelse af resultaterne målt ud fra impact, citation og så videre. Noget tyder på, at udbyttet falder ved andengangsbevillinger,” fortæller Jan Faye.

Han udleder deraf, at man med fordel kan fordele midlerne bredere frem for at

“

Forskningsartiklerne viser, at når man prioriterer en lille elite, står resultaterne ikke mål med de forventninger, man har. Der sker kun en meget lille forøgelse af resultaterne målt ud fra impact, citation og så videre. Noget tyder på, at udbyttet falder ved andengangsbevillinger

Lektor Jan Faye

satsede gentagne gange på de samme forskere – selv om de har været succesfulde: ”Man vil få flere engagerede mennesker, og man vil få aktiveret en skjult talentmasse, der ikke er i spil,” siger han.

Faye gætter på, at pengestrømmen mod de i forvejen velestimerede forskere blandt andet skyldes, at fondene – særligt de private – gerne vil føle sig sikre på, at pengene bruges på en måde, der ikke efterfølgende kan kritiseres, og derfor satses man på det sikre.

Men selv på KU ser man også tendensen. Jan Faye henviser til, at KU i 2012 afsatte 400 millioner kroner til den såkaldte 2016-forskningspulje.

”Man opfordrede alle på KU til at søge, og de fik en masse ansøgninger ind. Men da man så, hvem der fik bevillingerne, var det stort set kun de etablerede centre. Nytilkomne forskere, der ville lave nye centre, de fik ikke noget.”

Forskningsanalyse: Effekt af spredning?

På Center for Forskningsanalyse på AU fortæller **seniorforsker Kaare Aagaard**, at man netop er begyndt at se nærmere på effekten af at sprede forskningsbevillinger bredt ud versus en mere fokuseret satsning på få forskere.

Og så langt, som Kaare Aagaard er kommet i sine studier, er han nået til samme konklusion som Jan Faye: Pilen peger mod bredden frem for eliten:

”Det er ikke entydigt, men når man ser på litteraturen, peger den i overvejende grad på, at det giver størst afkast at sprede forskningsbevillingerne forholdsvis ud. Et forskningsprojekt har naturligvis brug for et minimumsbeløb for at kunne blive realiseret, men måler man på afkast i form af citationer, publikationer m.v., når man et punkt, hvor der vil være et faldende marginalafkast. Så hver krone, man investerer over den grænse, får man relativt mindre ud af. Så det peger på, at en høj grad af koncentration af forskningsmidler ikke er mest effektivt.”

Seniorforskeren vurderer, at det udtalte elite-fokus har været en generel tendens i danske forskningsbevillinger i over 10 år. Men principperne kan føres tilbage til grundforskningscentre, der begyndte at skyde op i halvfemserne.

”Da grundforskningscentre kom, var bevillingssystemet meget egalitært, og mange mente, at midlerne blev for tyndt smurt ud. Grundforskningsfonden var forsøg på at korrigerer systemet, hvilket jeg synes var fornuftigt. Men siden har man fået en masse andre mekanismer, som fører til øget koncentration af midlerne. Tidligere havde man også en større andel af basismidler, som sikrede en naturlig spredning, så den øgede konkurrenceudsættelse af forskningsmidler fører også til koncentration.”

20 procent sidder på flæsket

Center for Forskningsanalyse arbejder aktuelt på et review af forskningslitteraturen inden for emnet, og så har man lavet en database for danske bevillingsgivere siden 2005 for at skabe et overblik, hvilket der faktisk ikke har været før.

”En del af problemet er, at bevillingsoversigterne ikke bliver kørt sammen. Så når man eksempelvis sidder i Den Frie Forskningsfond, ved man ikke, hvad andre giver. Det gør, at mange af de samme mennesker kommer ud på toppen i bevillingskonkurrencen på tværs af fonde. For eksempel har vi set på en person, der i løbet af en meget kort periode har fået et grundforskningscenter, et ERC Advanced Grant og flere

“

Så hver krone, man investerer over den grænse, får man relativt mindre ud af. Så det peger på, at en høj grad af koncentration af forskningsmidler ikke er mest effektivt

Seniorforsker Kaare Aagaard

andre store bevillinger. Og uden at gå ind i den enkelte sag man kan godt sætte spørgsmålstegn ved, om det er den bedste mulige udnyttelse af midlerne, når en enkelt person får så meget,” siger Kaare Aagaard.

Fordi der ikke før har været et bevillings-register, ved man ikke, hvordan bevillingerne fordeler sig blandt danske forskere. Men i andre lande, hvor man har undersøgt det forhold, ser man ifølge Kaare Aagaard typisk en 80-20-fordeling forstået på den måde, at omkring 20 procent af forskerne sætter sig på 80 procent af de tildelte midler. Og ud fra de foreløbige studier vurderer Aagaard, at billedet i Danmark er noget lignende.

lah

KILDER:

Fortin J-M & D.L. Currie (2013) Big Science vs. Little Science: How Scientific Impact Scales with Funding. PLoS ONE 8(6): e65263.

Mongeon, Philippe, Christine Brodeur, Catherine Beaudry and Vincent Larivière (2016). “Concentration of research funding leads to decreasing marginal returns” Research Evaluation 25 (4): 396-404 (2016).

Pluchino, A, E. Biondo, & A. Rapisarda (2018), “Talent vs Luck: the role of randomness in success and failure” *Physics and Society*. arXiv: 1802.07068.

Matthæus-effekt eller Robin Hood?

Der gives stadig større forskningsbevillinger i Danmark, men Den Frie Forskningsfond er en modvægt til den tendens, påstår DFF's formand, Peter Munk Christiansen.

”Vi støtter ikke det næst- eller tredjebedste. Men vi ser med bekymring på, at bevillingerne andre steder bliver større. Så vi prøver at stå for fornyelsen ved at være dem, der giver små midler,” siger han.

Han anerkender at der er en Matthæus-effekt i den måde, forskningsbevillingerne generelt fordeles.

”Det er jeg helt med på. Selvfølgelig er der – og der skal også være – en Matthæus-effekt. For nogle er skarpere end andre, og det ville være mærkeligt, hvis de ikke blev belønnet for det. Men det kan have den ulempe, at bevillingerne i sig selv gør, at man får større netværk og flere citationer, og hvis det i sig selv kaster endnu flere bevillinger af sig, skaber Matthæus-effekten en slags perverteret tendens.”

Kan DFF sige sig fri for at ligge under for sådan en Matthæus-effekt?

”Hos os kan man ikke få bevilling på sit cv. Man skal have en idé. Og er du ung, tæller den gode idé bare endnu mere,” siger Peter Munk Christiansen.

Ser forskningsrådet på, om tingene i forvejen er støttet, så I ikke behøver træde ind?

”Ja, på den måde, at hvis folk, der søger, har meget funding i forvejen, kan vi vurdere, at de ikke har tilstrækkelig tid at bruge på projektet. Hvis man eksempelvis søger en sapere audebevilling, forventer vi, at man bruger mindst halvdelen af sin tid på det. Vi kræver altid at se, hvad man ellers har

fået af funding, men det er ikke sådan, at hvis man har funding i forvejen, så får man ikke en DFF-bevilling.”

Måler forskningsrådene udbyttet af jeres bevillinger?

”Ja, det gør vi på to måder. Når man er færdig med et projekt og skal have udbetalt de sidste 15 pct., skal man lave en faglig rapport – redegøre for resultater og angive outputtet. Og hvis ikke outputtet er der, får man ikke sine penge. Det andet er, at vi med mellemrum laver evalueringer af, hvad der kommer ud af vores projekter. Her har vi blandt andet konstateret, at de lidt større bevillinger i højere grad løfter de tilknyttede postdocer end bevillingshaveren,” siger Peter Munk Christiansen.

Private fonde går efter synlighed i medierne?

Rådsformanden vurderer, at det nok især er de private fonde, der har trukket bevillingsstørrelserne op, ligesom de har mest tendens til at uddele til den bestående forskningselite.

”Mange har valgt at satse på toppen ved at give få store bevillinger. Det giver også større synlighed i medierne. Men som noget nyt ser man hos store fonde som Carlsberg og Novo Nordisk også en tendens imod mindre bevillinger. Så måske er der andre end os, der har fået øjnene op.”

Peter Munk Christiansen peger på, at DFF i den nye strategi, der kom i april, netop betoner, at der skal være en øget grad af risikovillighed i bevillingerne: ”Der er en bekymrende sult ude i forskersamfundet, der bare illustrerer, at der er mangel på midler til de små projekter,” siger han.

Ph.d.-projekt: Al magt til lederne ... og rige forskere

En forskningspolitisk udvikling, der har givet de formelle ledere lang mere magt i forhold til menige forskere – bortset fra forskere med store eksterne bevillinger

Universitetsledelse i dag og for 15 år siden er to meget forskellige størrelser. Hvis nogen skulle være i tvivl, bliver det nu fastslået i en ph.d.-afhandling, der beskæftiger sig med udviklingen af forskningsledelse siden universitetsloven i 2003. Jonas Krog Lind står bag projektet, som er en del af et større nordisk forskningsprojekt om forandringer inden for forskningsledelse i Norden. Han konstaterer, at indførslen af udpegede ledere og øgede magtbeføjelser har ændret ledelsesfokus fra det bevarende til det forandrende.

”Forandringen er sket langsomt, men ser man det over hele perioden, er det en meget radikal omvæltning. Der er sket en re-orientering af lederen. Før var ledelse en pligt for fællesskabet, hvor opgaven var at værne mod det, der kom fra toppen. Nu rekrutterer man ledere, der har vilje til at skabe forandring, og man giver dem mandat til at bestemme og sørge eksempelvis for øget internationalisering eller for øget revenue,” fortæller Jonas Krog Lind.

Institutbestyrere på KU, chefer på AAU

Selv om tendensen mod øget hierarki og magtcentralisering er entydig, er der dog markante forskelle mellem universiteterne.

”På KU har man nogle steder stadig den der institutbestyrer-rolle, mens linjeledelsen er meget mere udviklet eksempelvis på AAU. Der tages langt flere eksekutive beslutninger, og der er mindre modstand mod ledelse. På KU er beslutninger, der en gang er taget, noget, der sagtens kan tages op igen. Men også på KU er der klar tendens mod den her corporate ledelsestype på godt og ondt,” fortæller han.

I forskningsprojektet har Jonas Krog Lind lavet kvalitative interviews blandt forskere og ledere med KU og AAU som cases. Og i disse er det gennemgående, at uanset, hvad man mener om ledelsen i dag, har ingen lyst til at skrue tiden tilbage.

”Ingen ønsker sig tilbage, til gamle dage, hvor man valgte sine ledere. Nogle efterlyser en mellemvej, men fordelene er, at det klare ledeshierarki har givet noget transparens i forhold til, hvordan

beslutninger bliver taget. Før var der måske tale om korridorbeslutninger mellem stærke professorer. Nu ved man, beslutningen ligger hos institutlederen. Omvendt har man på et område også mindre transparens, fordi der ikke er samme grad af konsultationsproces mellem lederne og forskerne på gulvet, og derfor ved man ikke i samme grad, hvorfor institutlederen beslutter, som han gør.”

På den måde undergraver stigningen i de eksterne bevillinger lederens autoritet. Det skaber lommer af autoritet. Og det er lidt paradoksalt, for det går imod de politiske intentioner om at give lederne mere magt

**Ph.d.-studerende
Jonas Krog Lind**

Lommer af autoritet

Der er imidlertid en krølle på historien om de stadig mere magtfulde ledere. For selv om deres formelle magt er øget, så er midlerne – pengene – lidt efter lidt sivet ud mellem fingrene på dem. Det handler om, at forskningsfinansiering i stadig højere grad sker gennem ekstern finansiering – fondsmidler, der går mere eller mindre direkte til enkelte forskere.

”Der sidder nogle stærke forskere, der kan hente de her penge hjem, og de har magt, for de kan tage deres penge og flytte, hvis de vil. På den måde undergraver stigningen i de eksterne bevillinger lederens autoritet. Det skaber lommer af autoritet. Og det er lidt paradoksalt, for det går imod de politiske intentioner om at give lederne mere magt,” fortæller Jonas Krog Lind.

Et andet område, han også beskæftiger sig med i projektet, er, hvordan og i hvilken grad BFI-målingen bliver brugt i den lokale forskningsledelse. Og det er der vidt forskellig praksis for.

”På AAU implementerede man i begyndelsen modellen hardcore, så alle midlerne til universitetet blev fordelt til fakulteterne efter den nationale model for ressourceallokering, der blandt andet inkluderede BFI. På KU var man stort set ligeglade med modellen. På fakultetsniveau modificerer man det lidt. Men så ser man også, at det bliver brugt som lokalt styringsværktøj på institutterne, hvor man stiller performance-krav til den enkelte forsker eller giver bonusser, alt efter hvordan de publicerer. Det er noget, de lokale ledere har ret stor magt til at gøre.”

Stor impact – ingen publiceringspoint på BFI

Det er ikke en del af projektet at diskutere fordele og ulemper ved BFI-modellen. Men Jonas Krog Lind indskyder alligevel en lille ironisk pointe omkring systemet. En del af ovenstående forskningsresultater har han sammen med Kaare Aagaard fra Center for Forskningsanalyse på AU beskrevet i en artikel skrevet til et festskrift for hans vejleder Hanne Foss Hansen, professor i statskundskab ved KU, da hun fyldte 60 år. En artikel, der er blevet læst og bemærket i det forskningspolitiske miljø, men som qua udgivelsesformen ikke tæller på BFI-skalaen.

”Det er nok den artikel, jeg skriver, der kommer til at få mest impact, forstået på den måde, at folk, der beskæftiger sig med universitetspolitik, læser den og, måske, bruger den til at træffe beslutninger. Men paradoksalt nok tæller den ikke i BFI-regi. Det er et eksempel på den underminerende effekt, BFI'en kan have: Folk holder op med at skrive tekster på dansk og retter sig udelukkende mod internationale tidskrifter.”

Forskeruddannelse med dobbeltfokus

Jonas Krog Lind er ikke sikker på, at han skal fortsætte som forsker, så han vælger at supplere ph.d.-studiet med bi-opgaver, der linker ham til en verden uden for universitetet

En stor del af Danmarks ph.d.-studerende står i den paradoksale situation, at de bruger tre år på at blive udlært som forskere, og herefter kommer de aldrig til at forske mere. Der uddannes langt flere forskere, end der er brug for på universiteterne, og mange ph.d.er skal bagefter finde job i andre sektorer. Alligevel er ph.d.-uddannelsen næsten entydigt rettet mod forskerjobbet. Og det er primært op til de studerendes egen kreativitet at målrette det mod en ikke-forskerkarriere.

”Der er en intern retorik, som man hører på alle fakulteter og også fra topledelsen: Som ph.d. skal man ikke regne med at få job på KU. Det budskab kører unisont hele vejen rundt. Men vi oplever så også, at der ikke bliver gjort super meget for at sikre, at vi kan komme ud og få andre typer jobs uden for universitet. Uddannelsen er meget rettet mod det akademiske arbejdsmarked, selv om planen med det øgede antal ph.d.er har været at få os ud i det private.”

Dobbeltpres

Sådan fortæller Jonas Krog Lind. Han er ph.d.-studerende ved statskundskab på KU og i dette forår medstifter af KU's ph.d.-forening UCAPS. Og en af foreningens fokuspunkter er netop stress blandt de ph.d.-studerende, som i hans øjne hænger sammen med det dobbeltpres, der ligger i både skulle leve op til kravene for at komme gennem næste nåleøje i forskerkarrieren og samtidig at ruste og kvalificere sig til alternative jobs.

”Man kan mærke, den akademiske vej er svær. Du skal gennem adskillige postdocer, før du måske kan få et adjunktur. Det gør, at man på den ene side er meget dedikeret til sit projekt. Men man er også nødt til at tænke i andre udveje. Jeg er selv i den heldige situation, at jeg har været ude og arbejde i tre år og har mange kontakter, men andre har måske ikke de muligheder, og hvis man tilmed har specialiseret sig i et lille felt, hvor der er ikke er så meget anvendelse... det er sådan noget, der skaber stress.”

Spiller på flere heste

Jonas Krog Lind arbejdede tre år som fuldmægtig i Uddannelses- og Forskningsministeriet, inden han begyndte ph.d.-studiet, og han er afklaret med, at han muligvis ikke skal fortsætte i forskersporet. Derfor er han meget bevidst om at opretholde samarbejder og kontakter uden for universitetet, selv om det tager tid fra hans arbejde med afhandlingen.

”Jeg har sagt ja til forskellige formidlingsopgaver, som kun er perifært relateret til mit projekt. Jeg ser det som en naturlig del af arbejdet på et universitet, men jeg tænker også, at det må jeg hellere gøre for at holde en fod i den anden verden,” fortæller han.

”Man spiller på en masse heste, og når man så også skal undervise, gør det, at tre år faktisk ikke er så lang tid til en ph.d.-afhandling. Jeg har haft fordel af mine kontakter fra mit arbejde før ph.d.-studiet, og jeg ser også mange kolleger, der tager ud og er en del af verden udenfor. Men det er noget, man skal sørge for selv,” siger Jonas Krog Lind. Han slår dog fast, at der er tiltag på KU – eksempelvis kurset ’Prepare for labour market’ for ph.d.-studerende – men at der er langt imellem.

Svært at gå ud – og komme tilbage

Vurderer du selv, at du med din ph.d.-uddannelse vil være bedre rustet til et job, hvor du ikke skal forske?

”Det er et godt spørgsmål. For det første er der stadig det problem, at mange arbejdsgivere ikke har indset værdien af en ph.d.-uddannelse. De har en idé om, at ph.d.er er for specialiserede og ikke kan gøre tingene hurtigt og effektivt. Men omvendt kan jeg se her på statskundskab, at mange bliver ansat i analyseenheder, tænketanke og konsulentvirksomheder, hvor de virkelig bruger den ekspertviden, de har med sig,” siger Jonas Krog Lind.

Han skal efter planen afslutte ph.d.-projektet i år. Om det herefter bliver et job inden for eller uden for forskningen, vil han ikke lægge sig fast på. Men han er bevidst om, at når han først har forladt forskningen, er systemet så rigtigt, at han næppe kan vende tilbage.

”Det er supersvært i Danmark. I USA har man meget mere tradition for at være ude og arbejde nogle år og vende tilbage til Academia. Det kan du ikke rigtigt her, og det er da vildt ærgerligt, for det tror jeg bestemt, der kan komme noget godt ud af. Der mangler nogle karriereveje der.”

Forskningschef: Forsk i professionsudvikling

Men betyder det, at vi ikke må beskæftige os kritisk med rammer og vilkår, spørger ph.d.er på professionshøjskole

Professionshøjskolerne UCC og Metropol i København er fusioneret til Københavns Professionshøjskole, og det er med Metropols rektor, Stefan Hermann, ved styrepinden. Nogle ansatte venter med spænding på, hvad der skal være "forskningstrategien". Det fremgår nemlig af finansloven, at professionshøjskolerne skal lave "praksisnære og anvendelsesorienterede forsknings- og udviklingsaktiviteter bl.a. i samarbejde med universiteterne og det omgivende samfund".

Det fortolker nogle af de ph.d.-kvalificerede på Professionshøjskolen som, at der kan arbejdes bredt inden for Frascati-modellens tre kategorier, grundforskning, anvendt forskning og eksperimentel udviklingsaktivitet.

Men så signalerede den nye forskningschef Tobias Høygaard Lindeberg, at de ansatte ikke skal undersøge "rammer og vilkår for professionelt arbejde", men derimod "finde løsninger, der kan omsætte sig i en hverdag, som den nu engang tager sig ud" (SCIENCE REPORT).

Nogle ansatte opfatter dette som signal om, at de alene skal fokusere på det anvendelsesorienterede og ikke på det basale. De skal holde sig fra at stille kritiske spørgsmål til rammer og vilkår.

Forskningslederen: Det praksisnære

Forskningschefen Tobias Høygaard Lindeberg markerede, at institutionens 'forskning og udvikling' skal fokusere på det praksisnære og på uddannelsen, mens uni'erne har det selvstændige mål at forske.

"Det, der karakteriserer FoU på professionshøjskolen er, at vi skal lave forskning og udvikling, der gør en forskel for de professioner, vi uddanner til. Det skal for at sige det firkantet gøre lærere, pædagoger, sygeplejersker og socialrådgivere bedre til at udføre deres arbejde.

Professionshøjskolens forskning og udvikling har derfor heller ikke sigte på at undersøge rammer og vilkår for professionelt arbejde. Derimod kunne et forskningsprojekt handle om, hvordan arbejdsprocesser eller konkrete opgaveløsninger bliver bedre", sagde han.

"Vores forskning og udvikling skal meget gerne føre til løsninger, der kan

omsætte sig i en hverdag, som den nu engang tager sig ud", sagde Tobias Høygaard Lindeberg".

Ifølge bevillings-forudsætningerne skal højskolerne bl.a. samarbejde med uni'er, når det handler om egentlig 'forskning': "Jeg ser os ikke i en konkurrencesituation med universiteterne. Vi samarbejder på de områder, hvor det giver mening, og vi er i høj grad interesseret i at samarbejde både med praksis og med universiteterne" (jf. SCIENCE REPORT).

Forskningschefen: Rammer ikke hovedfokus

Undervisere med ph.d.-grad på Professionshøjskolen har en forventning om, at de skal 'forske', og de tolker forskningschefens signal som, at de alene skal fokusere på det anvendelsesorienterede og ikke på det basale. De spørger: *Hvordan kan vi undersøge skolereformen, hvis vi ikke også får mulighed for at undersøge rammer og vilkår for samme skole?*

"Det står i lovgrundlaget, at vi skal lave anvendelsesorienterede forsknings- og udviklingsaktiviteter", svarer

“

De ansatte skal ikke undersøge "rammer og vilkår for professionelt arbejde", men derimod "finde løsninger, der kan omsætte sig i en hverdag, som den nu engang tager sig ud

Tobias Høygaard Lindeberg

forskningschefen. "Professionshøjskolen skal altså ikke lave grundforskning som universiteterne og heller ikke 'myndighedsbetjening' som sektorforskningen. Vi har forpligtelse til at lave noget, der kan omsættes i professionel praksis, fx undersøge, hvordan man udrører professionelt arbejde i forlængelse af skolereformen". Det betyder ikke, at vores forskning og udvikling skal rettes mod instrumentel manualisering af professionelt arbejde. Og rammer og vilkår kan indgå i projekter, men det kan ikke være hovedfokus. Professionshøjskolens forskning og udvikling skal være rettet mod at styrke professionelt arbejde med eksempelvis skolereformen inden for de rammer, der er for lærernes arbejde, på måder, der gør en positiv forskel for eleverne".

Må forskerne komme med kritik af rammer?

Betyder forskningschefens signal, at Professionshøjskolens forskere ikke må gå ind i en nærmere analyse og kritik af skolereformrammen som led i et projekt fx om effekten af elevernes tvungne timetal?

"Professionshøjskolen skal ikke sætte projekter i værk, som er egentlig 'policy-evaluerende', og derved er vi markant anderledes end universiteterne og sektorforskningen. Men selvfølgelig skal det være sådan, at hvis en forsker i et projekt opdager uhensigtsmæssigheder eller problemer, så må vedkommende gerne kommunikere dette. Men der skal være balance mellem at fastholde et fokus på det praksisrettede og relevansen for lærernes arbejde med eleverne og så det at forfølge en mere rammeorienteret problemstilling, der opdages i projekterne.

Som forskningschef fortolker jeg det

som Professionshøjskolens forpligtelse, at forskerne arbejder på at udvide de professionelle handlerum og redskaber. Vi uddanner dimittender til et arbejdsmarked, og vores forsknings- og udviklingsarbejde retter sig mod det forhold”, forklarer forskningschefen.

”Men jeg er klar over, at mine signaler har givet anledning til diskussion blandt nogle medarbejdere, og lige nu er vi i gang med en strategiproces og med at finde vores ben i relation til forskning og udvikling. Der er behov for diskussion og dialog. Men det står fast, at vi skal lave noget markant anderledes end universiteter og sektorforskningen, jf. lovgrundlaget”.

Kan forskningschefen forstå, hvis nogle ansatte fortolker dette som en begrænsning af, hvad de kritisk må beskæftige sig med?

”Der skal selvfølgelig være plads til at tænke kreativt, men vi skal altså indrette os på lovgrundlaget og formålet, og det er altså mere indsnævrende end på universiteterne”.

Kun forskning i samarbejde med bl.a. uni-folk

Loven kræver, at hvis professionshøjskolerne vil forske, skal det ske i samspil med bl.a. uni-forskere. Og forskningschefen hævder, at stadig flere forskere uni-forskere viser interesse for at samarbejde med professionshøjskolen, fordi de er igennem ”et markant kompetenceløft”, hvor nogle af de ansatte er forskningskvalificerede, dvs. har ph.d.-grad.

Københavns Professionshøjskole har haft succes med at rekruttere flere undervisere med ph.d.-baggrund, og dette i en grad, hvor det nu er knap en femtedel af

underviserne, der har en ph.d.-grad. Og det håber han kan bidrage til at tiltrække flere eksterne bevillinger.

Ambitionen er at skaffe mere ekstern forskningsfinansiering, men vil forskningschefen underskrive forskningsansøgninger, der har et større element af basisforskning, fx i skolereformens rammer og vilkår?

”Der skal prioriteres, for det er aldrig en overskudsforretning at søge eksterne midler, og fordi vi skal medfinansiere, skal ansøgningerne være rettet mod det praksisnære og anvendelsesorienterede. Men jeg vil nødig fanges i en entydig sondring mellem basisforskning og anvendt forskning, for det kan blive en forsimplet opdeling. Jeg kan ikke forestille mig, at Professionshøjskolen indsender en ansøgning, der ikke har et professionsorienteret anvendelsessigte. Men et projekt kan godt lede til overraskende indsigter af generel karakter, som ikke er løsningsorienterede. Og dem skal vi også kommunikere – ellers ville det ikke være forskning. Og så kan den da gerne indgå i et samarbejde med et uni, som forsker i det basale”.

13 procent har ph.d.-grad

Sektoren havde for fem år siden den ambition, at man selv ville forsøge at rejse midler til at uddanne ph.d.ér til sektoren, så i den seneste strategi ser det ud til, at man går efter at rekruttere dem udefra. I dag er det kun 13 procent af lærerstaben, som har ph.d.-grad (ca. 500 personer), men sektorens ambition er, at det bliver 30 procent (1.150 personer) i 2022. Der skal således rekrutteres 600 flere (ifølge Professionshøjskolernes rektorforsamling).

Hvor attraktivt er det for ph.d.ér udefra at søge stilling på Københavns Professionshøjskole, når de har udsigt til at lave anvendelsesorienterede udviklingsaktiviteter og ikke ’forskning’?

”Professionshøjskolen København har ca. 18 procent undervisere med en ph.d.-grad. Og vi har ikke generelt væsentlige rekrutteringsproblemer, for nogle er interesserede i praksisrelaterede forsknings- og udviklingsopgaver, andre i det grundforskningsorienterede og DE søger mod uni-miljøerne”.

Professionshøjskoler får 339 mio. til ’forskning og udvikling’

Professionshøjskolesektoren fik for en del år siden indføjet, at de skulle forske og udvikle. Det skete dog med modstand fra uni’erne, fordi der kunne gå penge fra deres forskning, og fordi de frygtede, at forskningsbegrebet ville blive udvandet.

Professionshøjskolerne fik dog ikke lov til at forske alene, så loven siger, at den slags aktiviteter skal foregå i samarbejde med forskningssteder, fx uni’erne.

Der er siden afsat et trecifret millionbeløb, p.t. 339 mio. (til højskolerne og erhvervsakademier) som tilskud til ”udviklings- og evidensbaseret af uddannelserne på professionshøjskoler, erhvervsakademier og maritime uddannelser. Midlerne skal bidrage til at give institutionerne mulighed for at varetage praksisnære og anvendelsesorienterede forsknings- og udviklingsaktiviteter bl.a. i samarbejde med universiteterne og det omgivende samfund med henblik på udvikling af uddannelsernes kvalitet og faglige niveau. (Finanslovstekst § 19.27.08.)

Formuleringen stammer fra formålsparagraf i loven om professionshøjskoler (L50 fra 2013). Lovens hensigt var bl.a.: ”Med forslaget indskærpes således forventningen om, at de fastansatte undervisere deltager aktivt og kontinuerligt i institutionens forsknings- og udviklingsaktiviteter, samt at underviserne og øvrige relevante medarbejdere holder sig løbende fagligt opdateret på nyeste viden fra national og international forskning samt viden fra deres respektive praksisfelter”.

“

Hvordan kan vi undersøge skolereformen, hvis vi ikke også får mulighed for at undersøge rammer og vilkår for samme skole?

Anonym

JØ

Hvornår rammer #MeToo Academia?

- og hvor stort er problemer med chikane?

I uni-verdenen hersker en selvforståelse af, at det er en ren og objektiv verden uden magtmisbrug og sexchikane og mobning. Men sidste år stillede tidsskriftet *The Atlantic* spørgsmålet ”Hvornår rammer Harvey-effekten Academia?” med henvisning til filmproducenten, som udløste #MeToo-bevægelsen. Der blev henvist til, at såvel Academia som filmverdenen er præget af en hierarkisk magtstruktur med over-/underordningsforhold, som udfolder sig i en gråzone-relation.

Kvindelige studerende: Sexchikane er et nationalt problem

#MeToo-bevægelsen satte sig også igennem herhjemme. I februar skrev 48 anonyme kvindelige studerende i et åbent brev til rektorerne, at sexchikane er et nationalt problem. De appellerede til, at der bliver sat ind imod krænkende opførsel fra medstuderende og ansatte på universiteterne:

”Vi, danske og internationale studerende landet over, oplever sexismen og sexchikane i vores studieliv. Vi oplever det i forskellige grader; i undervisningslokalerne, på gangene, til vejledning, i eksamenssituationer og på kollegierne – og det er et problem i vores relationer til ansatte, vejledere og medstuderende”, hed det indledningsvist.

I det åbne brev havde enkelte anonyme kvindelige studerende vedlagt deres oplevelser af krænkelsepisoder.

Og forkvinden for DSF, Sana Mahin Doost, støttede op om opfordringen til debat: ”Vi ved fra talrige eksempler, at der er en hyperseksualiseret kultur i nogle studiemiljøer, som kommer til udtryk på rusture og til festerne, men vi mangler en debat om den daglige sexchikane, som kvindelige studerende oplever. Hvad enten det er en middagsinvitation fra en vejleder, en bemærkning under en forelæsning om ens udseende eller mere fysiske krænkelser”.

#MeToo-debatten udløste, at KU varslede retningslinjer og procedurer for, hvordan de skal håndtere sager om sexchikane blandt studerende (se artiklen her på siden).

Hvor meget chikane er der?

Københavns Universitet ansatte i 2013 en uvildig studenterambassadør med en ombudsmandslignende funktion. Her oplyses lakonisk, at man har haft hhv. 1-3-16 henvendelser i 2016-17-18. De handler om både om krænkelser af seksuel karakter og om andre typer krænkelser fysisk og psykisk. Og så gøres der opmærksom på, at der også kan have været henvendelser på de enkelte fakulteter, men det er ukendt, hvor mange.

DM/Magisterbladet lavede en spørgeundersøgelse for at belyse omfanget og karakteren. Den indikerede blandt ph.d.-studerende et relativt lille omfang, selv om definitionen af ”kønschikane” var meget bred. Blondine-vitser kunne således tælle som chikane, når man skulle svare på spørgsmålet: ”Har du oplevet, at der blev fortalt vittigheder eller sjofle historier om dit køn?”. Kun 11 procent ph.d.er angav, at de havde oplevet kønschikane. Selv om nogle hertil vil sige, at det er 11 procent for meget.

DM: Overraskende få henvendelser

I DM får man meget få krænkelsehenvendelser fra medlemmer, siger DM-konsulent og jurist Lise Ryberg Hoffmann:

”Det er svært at vide, hvor mange sager der reelt er, og det handler jo også om, hvordan ’en sag’ defineres. Men DM får overraskende få henvendelser i lyset af debatten om #MeToo. Det kan jo godt være udtryk for, at nogle synes, at de oplever grænseoverskridende adfærd fra ledere eller kolleger, men ikke finder det så alvorligt, at man vil gøre noget ud af det i form af en egentlig klagesag, som jo også kan være meget ubehagelig for den krænkede part selv. Men det er kun gætterier. Der er nok også for mange tale om en gråzone, og arbejdspladskulturer er jo også forskellige, så overlæggen ligger nok også forskelligt”, siger hun.

”De få, som henvender sig, ønsker sig som regel råd og vejledning. Det er sjældent, der opstår egentlige sager, for her er det jo ikke kun krænkeren, men også den krænkede, som kommer i fokus. Og hvis der endelig kommer en sag ud af det, bliver den nok som regel løst i al diskretion og uden for det offentlige rum. For hverken den krænkede eller krænkeren har interesse i, at de (igen) skal eksponeres. Det er nok også forklaringen på, at man kun meget sjældent hører om konkrete sager med konkrete detaljer.”

Magisterbladets undersøgelse af ”kønschikane” (svar-pct 32 med 188 svar, hvoraf de 127 kom fra kvinder (KILDE: Magisterbladet februar)).

Slut med sjofle vitser?

KU indfører nultolerance over for sexchikane og andre krænkelser. Men formen og metoden møder kritik

Ledere, ansatte og studerende på KU skal tænke sig ekstra godt om, inden de fyrer en kæk bemærkning af i fremtiden. Det kan godt være, at der har hersket en fri tone i en direkte arbejdspladskultur med plads til humoristisk sans, som der står i de mest friske jobopslag. Fremover skal man nok var sin tunge og holde sig fra mere sanselige ytringer, for det er krænkeren og eventuelle tilskuere, som definerer hvad der er krænkelser: Dine grænser behøver ikke at være de andres...

KUs ledelse har – sammen med samarbejdsorganer – indført et nyt sæt retningslinjer, som fortæller, at der er nultolerance overfor ”krænkelser” som spænder fra seksuel chikane, mobning og ”overgreb” af enhver art med udgangspunkt i fx etnicitet, religion, køn, seksualitet, alder eller handicap. Krænkelserne kan ske fysisk, verbalt eller skriftligt, fx via email, facebook el.lign.

Som eksempler på seksuelle krænkelser nævner man blandt andet uvelkomne hentydninger med seksuelle undertoner i form af sjofle historier, vittigheder, kommentarer om udseende eller fremvisning af pornografiske billeder.

Regelsættet støtter sig tilsyneladende på et lovforslag fra regeringen, der siger, at ”omgangstonen” med ”frisprog” på arbejdspladsen ikke er en formildende omstændighed ved vurderingen af sager om sexchikane.

Eksempler på seksuel chikane

Regelsættet – som fremgår af KUs interne intranet – lokaliserer uønsket fysisk kontakt, berøringer, klap, klem, knib, kærtegn eller lignende som eksempler på chikane. Det kan også være uvelkomne hentydninger med seksuelle undertoner, fx sjofle historier, vittigheder, kommentarer om udseende og grove mundtlige overfald, eller sjofle og kompromitterende tilbud eller invitationer til seksuelt samvær. Også spredning af porno hører til kategorien, ligesom selvfølgelig egentlige fysiske overgreb.

KU-ledelsen forklarer, at krænkende adfærd ikke behøver at være intenderet fra krænkeren:

”Nultolerance betyder, at krænkende adfærd ikke accepteres på KU. Ledelsen

har pligt til at reagere, når den får kendskab til sager. Alle medarbejdere, der oplever at blive krænket, har ret til at sige fra. Det samme gælder kollegaer som på tredje hånd oplever situationer, som de opfatter som krænkende”, forklarer HR-chef (pr. email til UNI-avisen).

Regelsættet og procedurer for behandling af klager er skabt i kølvandet efter #MeToo-debatten. Men det er uklart, hvor stort problemet er i praksis. KUs seneste APV (arbejdspladsvurdering) angav 87 personer (1 pct.), at de havde været udsat for uønsket seksuel opmærksomhed. Tre fjerdedele stammede fra en kollega og hver femte fra en leder.

“

Man kan altså uforvarende anklages og straffes for, at man ikke er tankelæser, der kan sætte sig ind i andres norm-sæt.

Jacob Korsgaard Christiansen

Selvicensur hos lærerne?

FORSKERforum har svært ved at få kritiske uni-lærere til citat på sagen, for det kan give problemer at luften kritiske synspunkter på et moralsk og etisk følsomt felt.

En politologi-studerende har dog meldt sig med kritik af, at det er nultolerance-politik over for adfærd, som man ikke ønsker at definere. Han kalder det ”retningsløse retningslinjer” for ”kafka-ske”, for der tales blot bredt om ”krænkende adfærd”:

”Bemærk at reglerne ikke bare handler om sex-chikane, som er den umiddelbare anledning til reglerne. De opererer bredt i en gråzone med ’krænkende adfærd’. En ting er, at vi mennesker har forskellige grænser for, hvad vi finder krænkende. En anden ting er at sammensætte regler, der efterlader en arbejdsplads og et studiemiljø i tvivl om, hvornår nultolerancepolitikens hammer falder”, lød protesten fra **Jacob Korsgaard Christiansen**.

Han spørger konkret, om undervisere i fremtiden skal lave selvicensur i undervisningen: ”Skal lærere undlade at bruge ord som neger og nigger selv i fag, hvor der anvendes tekster med reference til disse (historie, statskundskab, engelsk, litteraturvidenskab, etc.), fordi læren risikerer klager med henvisning til nultolerance-politik?”

Straffes for ikke at være tankelæser

Han mener, at der er to måder at håndtere krænkelser på. Enten ved, at det er ledelsens opgave at markere og skride ind overfor uønsket adfærd. Eller at man definerer, hvad der er uønsket. KU-ledelsen har valgt en tredje vej:

”KU har indført nultolerance over for krænkende oplevelser. Uden klare definitioner risikerer lærere eller studerende at blive straffet, fordi de uvidende har overtrådt en (tilfældig) persons grænser”.

Politologistudenten fortæller, at han har fulgt den amerikanske ”identitets-politik” med Political Correctness og #MeToo. Og han oplever en uheldig afsmitning fra dette i KUs krænkelserregler.

”KU prøver at holde ryggen fri med regler. Men problemet er, at der ikke er lagt en overligger for, hvad der er tilladt adfærd og ikke tilladt. Krænkelser defineres af den enkeltes grænser, så det er op til den enkeltes personlige normer! Grænser er altså individuelle og inden i den enkeltes hovede. Man kan altså uforvarende anklages og straffes for, at man ikke er tankelæser, der kan sætte sig ind i andres norm-sæt”, forklarer han.

”Reglerne risikerer at medføre selvicensur, så vi ikke får det, som egentlig er uni’s opgave. Vi studerende umyndiggøres, hvor vi i stedet burde provokeres og udfordres af kontroversielle tanker. Det burde der være vide rammer for”, forklarer han.

”Reglerne er angiveligt indført for at beskytte bl.a. studerende. Men det ligner mere formynderi. For hvis man vil ruste vores mentale sundhed og robusthed er det et svigt og en bjørnetjeneste, at man søger at beskytte os mod noget, som findes derude i samfundet...”

jø

#MeToo hits Academia

Da den verdenskendte litterat Avital Ronell blev beskyldt for sex-chikane overfor en mandlig ph.d.-stipendiat, blev hun suspenderet på trods støtte fra højtestimerede venner

Universitetsverdenen har ideelle forestillinger om sig selv som et uafhængigt og værdifrit univers, hvor ens karriere afhænger af faglige kvalifikationer uden usaglige hensyn, så her kan man ikke forestille sig en Harvey Weinberg-skandale som i filmindustrien.

”Men uni-verdenen er præcis lige så inficeret af personlige relationer på godt og ondt som filmindustrien. Og det er uhyggeligt, hvordan verdenskendte akademikere, der teoretisk arbejder med ’magt’, helt kan overse, hvordan de selv kan misbruge deres egen magtposition i relation til underordnede”, lød den lakoniske sammenfatning fra Anton Pluschke fra Princeton University af en giftig #MeToo-sag, som netop nu følges nøje i USA.

Men klagen udløste et passioneret forsvar for Ronell i et brev fra 51 kolleger, herunder verdenskendte akademikere som den kendte feministforsker Judith Butler, Slavoj Zizek og Gayatri Spivak.

Efter 11 måneders undersøgelse afgjorde universitetet så i midten af august, at Ronell havde gjort sig skyldig i seksuel chikane, så hun er nu suspenderet uden løn i et år. Og hendes fremtidige møder med studerende vil blive overvåget, når hun kommer tilbage.

Sagen har udløst heftig debat med passionerede indlæg for/imod hende og om en uni-kultur, hvor sådan noget kan foregå.

Title IX-klage: Lov mod sexuel chikane

Sagen handler om en international forskerstjerne, professor i tysk og komparativ litteratur ved New York University, **Avital Ronell**, som i september 2017 blev indklaget for sexuel chikane af en tidligere ph.d.-studerende, **Nimrod Reitman**. Han var som 27-årig angiveligt som ph.d.-studerende blevet chikaneret over flere år af sin 61-årige vejleder. Han indleverede en såkaldt **Title IX-klage**, hvorefter det er ulovligt at udsætte folk i offentlig tjeneste for seksuelle overgreb, hvorefter det er en myndigheds forpligtelse af undersøge klager, og hvorefter indklageren opnår

beskyttelse (som whistleblower).

Affæren er i medierne udlagt som en opsigtsvækkende feministisk "academic" – forsker og lærer – der har forbrudt sig mod gældende standarder. Det pikante er, at chikanøren er en kvinde og ofret en mand. Han er ung og køn, hun er ældre. *Og hvad er nu det for et forhold, de har haft?* – lyder det store spørgsmål, som mange har budt ind på.

Det var den omvendte verden og tilmed i et univers af politisk korrekthed. Nogle mener, at sagen udnyttes af højreorienterede kredse til at mistænkeliggøre (feminister) for hykleri: "Man skal lige medtænke det nuværende klima i Academia på N.Y. University og forstå, hvad der reelt er baggrunden: Det er nedlæggelse af en kraftfuld, radikal, queer, feminist og professor, som altid har forsvaret de marginaliserede i samfundet" (Kathe Slade på Facebook).

Krænkelserne

Den krænkede Reitman, som nu er gæstelærer på Harvard, frigav detaljer om chikanen, da der kom offentlig blæst om sagen. Og der er offentliggjort e-mail-korrespondance mellem parterne.

Ifølge ham startede chikanen, da han i foråret 2012 – før han startede på sit ph.d.-stipendium – blev inviteret til til at bo hos Ronell i Paris. Og her bad hun ham om at oplæse poesi i hendes soveværelse. Og her trak hun ham hen til sengen og førte hans hænder mod hendes bryst og baller. Og hun kyssede hans torso. Han konfronterede hende næste morgen med, at det ikke var en passende opførsel for en vejleder. I sin Title IX-klage angav han også, at hun chikanerede ham over tre år, krævede at han lagde sig i hendes seng og stalkede ham med tilkaldelser. Og ikke mindst at hun truede med at afbryde vejledningen, hvis han ikke gengældte hendes tilnærmelser.

Der er også offentliggjort e-mail-korrespondance, hvor hun kaldte ham "my most adored one", "Sweet cuddly Baby," "cock-er spaniel," and "my astounding and

beautiful Nimrod". I en detaljeret e-mail beskrev hun også, hvordan hun begærede at kysse ham.

Sympati-erklæring fra 51 "academics"

Sympati-erklæringen fra maj 2018 var sendt fortroligt til universitetet og skulle egentlig være hemmeligholdt, men dets indhold sivede, fordi det blev lækket af en, som ikke ville skrive under. Det blev offentliggjort på en blog med titlen "At skyde skylden på offeret er tilsyneladende i orden, når den anklagede er en feministisk litterær teoretiker" (Leiter Reports).

Uden offentliggørelsen ville sagen sikkert være hemmeligholdt og smudset fejtet ind under gulvtæppet, men det førte til, at de nærmere detaljer om chikanen også er blevet kendt, herunder de to implicerede e-mail-korrespondance.

Og det rettede pludselig fokus mod underskriverne og mod giftige mekanismer i Academia.

Underskriverne erkendte, at de ikke havde "adgang til det fortrolige dossier", men alligevel kaldte de den krænkede Reitmans anklager for "en ondsindet kampagne" mod Ronell: "Påstandene mod hende udgør ikke egentlige beviser."

Brevet indeholder et passioneret forsvar for Ronell: "Vi ønsker på klareste måde at erklære vores dybe og varige beundring for professor Ronell, hvis mentoring af studerende har været ikke mindre end bemærkelsesværdig i mange år. Vi beklager de skader, som denne rets-proces udsætter hende for, og modsætter os enhver afgørelse mod hende", lød det i støtteerklæringen.

Den priste hendes "strålende vejledning" og "intellektuelle generøsitet". Man "anmoder om, at hun behandles nådigt, som hun fortjener med sit internationale position og omdømme".

Hvis hun skulle blive fyret eller fritaget fra sine pligter, truede brevet, "vil uretfærdigheden blive mødt af bred modstand". Underforstået: Det kunne skade N.Y. Universitys renommé.

Den kendte slovenske filosof **Slavoj Zizek** leverede et flammende forsvar for

“

Vores kommunikation – som Reitman nu hævder er seksuel chikane – skete mellem to voksne, en homoseksuel mand og en lesbisk kvinde, der deler en israelsk kulturarv samt en forkærlighed for florid og campy kommunikation som følge af vores fælles faglige baggrund og følelser.

Avital Ronell

Ronell som person. Hun er en uddøende excentrisk og irriterende "academic": "Hun er en omvandrede provokation for Academias stive politiske korrekthed, en tikkende bombe mod dem ...".

Tæt relation er intellektuelt stimulerende?

Men støtteerklæringerne blev mødt med mistro: *Mener underskriverne af støttebrevet virkelig, at en verdensberømt professor skal behandles anderledes end en akademisk opkomling, som ingen citerer?*

Skeptikerne konstaterede syrligt, at støttebrevet ironisk nok svarer til argumenter fra oldboys-netværket, som bliver brugt til at retfærdiggøre seksuel chikane begået af magtfulde mænd.

Andre indlæg prøvede at kaste positivt lys over sagen ved at forklare affæren som delvis udsprunget af en intellektuel forestilling om, at der opstår et kreativt og stimulerende intellektuelt miljø i det tætte forhold mellem professor og studerende. Dog med det forbehold, at det kan føre til misbrug som personlige tjenester (at hente strygetøj eller bøger), grusomheder (mobning) eller noget seksuelt: "Selv om det hedder sig, at man er 'venner', så har mentoren magt til at sætte sporet for den unges karriere. Og alt dette er i sidste ende noget, der er til nytte for folk på toppen..." (Solomon og Luther, Splinter).

Ronells forsvar: Gensidigt mellem to voksne

Ronell har meldt offensivt ud, efter at sagens detaljer kom frem. Hun afviser

alle anklager om seksuel kontakt mellem hende og Reitman. I en erklæring sendt til NY Times har hun forklaret e-mails som forfattet i et samtykke-klima mellem to voksne. Og så indgår der i øvrigt også et element af kinky kultur, hvor e-mails er udtryk for "overdreven bøsse-dialekt":

"Vores kommunikation – som Reitman nu hævder er seksuel chikane – skete mellem to voksne, en homoseksuel mand og en lesbisk kvinde, der deler en israelsk kulturarv samt en forkærlighed for florid og campy kommunikation som følge af vores fælles faglige baggrund og følelser. Disse meddelelser blev gentagne gange gengældt og opmuntret af Reitman over en periode på tre år".

Ronell har henvist til, at Reitman havde åbent tilbud om at skifte vejleder, men det gjorde han ikke. Hendes eftertænkning er, at han er en lykkeridder, der prøvede at udnytte hende til at få en karriere i Academia.

"Jeg har aldrig rørt eller skadet Reitman," erklærede hun, og så kaldte hun ham "ussel" og "trængende". Og hvad angår den centrale beskyldning om misbrug af et over/underordnings-forhold hævder hun, at Reitman først klagede, da hun afviste at hjælpe ham med at udgive sin afhandling som bog: "Han blev utroligt sur, fordi jeg ikke havde tid til det. Men jeg forventede ikke de ustoppelige angreb, jeg siden har oplevet."

JØ

KILDER:

Esther Wang: What are we to make of the case of scholar Avital Ronell (Jezebel.com).

Masha Gessen: An NYU sexual-harassment case has spurred a necessary conversation about #MeToo (The NEWYORKER)

Amy E. Robertson: On power and aporia in the Academy

Sarah Pines: Der Doktorand und die Brüste der Feministin (Die Welt 16.8).

Analyse: Det handler ikke om køn, men om magt

Ronell-sagen handler slet ikke om køn, men om magt, siger den frie skribent **Amy Elizabeth Robinson** i den mest tankevækkende analyse af affæren. Overgreb kan også laves af kvinder, hvis de har magt.

Robinson hudfletter tankegangen bag støtteerklæringen og de akademiske stjerner bag. Allermest er hun rystet over, at de kan lave erklæringen, samtidig med at de klart erkender, at de intet kender til sagens detaljer og fakta.

"Jeg har aldrig studeret hos nogle af disse lærde personer, men jeg har læst mange af dem. Og det handler om magt.

Støttebrevet handler derimod om celebrity og om en elitær kultur af genialitet. Det løfter et individ udenfor og over de magtstrukturer og hierarkier, som underskriverne har brugt så mange år på at hævde at demontere! Ud fra den bedste pindsvine-taktik skyder den skylden på offeret, freder den magtfulde og opfordrer til hjerteskerende støtte."

Robinson konkluderer, at "disse privilegerede lærde underskrivere af brevet anvender en grov pressionsform for retfærdighed ('indsigelse mod enhver dom mod hende)'), når det er fyldt med henvisninger til rang, omdømme, anerkendelse, som suspenderer retmæssig udredning, mens de læner sig op ad deres egne "knivskarpe dissektioner af magt".

Konsekvenserne for #MeToo-bevægelsen

Det ansete The NEWYORKER har gennem-researchet sagen og dens kilder. Og her lyder læren af Ronell-affæren: "#MeToo er både et signal om bred social forandring og en opfordring til det. Måske kan der hverken findes retfærdighed i lukkede undersøgelser eller i åben domstolsafgørelse, men i andre typer offentlige rum. Hvis det ultimative mål med #MeToo er en fundamental ændring i magtforhold – hvis det virkelig er en revolution og ikke blot en række gengældelsesangreb – så kan det kræve konfrontationer og sandheds- og forsoningskommissioner, som samfund under forandring har måttet lave."

97 procents konsensus blandt

I klimaforskningen tales der om 97 pct.'s konsensus blandt klimaforskere om, at klimaændringerne er menneskeskabte. Amerikaneren John Cook er leder af det forskningshold, som senest har konstateret denne konsensus.

Men DTU-seniorforsker Jens Olaf Pepke Pedersen drager denne konsensus i tvivl. Han mener, at der er metodiske fejl i Cooks undersøgelse og han står i tvivl om, hvad der faktisk er konsensus om.

FORSKERforum konfronterer de to: Pepke siger, at Cooks konsensus er bygget på uærlig fremlæggelse, når det foregives, at konsensusforskerne er enige i, at mere end halvdelen af klimaforandringerne er menneskeskabt. Selv vil Pepke ikke kvantificere ud over, at mennesket bidrager i et eller andet omfang.

Og Cook svarer, at Pepke laver metodologisk pedanteri for at distrahere fra den overvældende videnskabelige konsensus blandt klimaforskere.

Er det korrekt forstået, at Pepke mener, at klimaforandringerne i højere grad skyldes naturlige variationer (fx i vind- og sol-bevægelser) end menneskets påvirkning af miljøet?

PEPKE: Nej, det er ikke korrekt, for jeg tager ikke stilling til, hvor stor en del af klimaændringerne der er menneskeskabt, og hvor stor en del der er naturlige, og derfor heller ikke, om de i højere grad skyldes naturlige variationer eller ej. Men jeg påpeger, at de naturlige klimaændringer, som har fået klimaet til at variere i fortiden, fortsat er aktive, også selv om der nu er et menneskeskabt bidrag. Derfor kan det skyldes naturlige variationer, at vi i dag har færre tropiske storme, og at vandstanden nogle steder i verden stiger langt mere end gennemsnittet, mens den andre steder er faldende.

COOK: Pepke ser ud til at have den samme tilgang som mange klimabenægttere: Ignorer og undgå at tage stilling.

Siden 1970'erne har mange undersøgelser kvantificeret, hvor meget mennesket har bidraget til global opvarmning. De fleste af undersøgelserne konvergerer svar på 100 procent om, at det er mennesket, der har forårsaget 'al' global opvarmning. Benægtterne ignorerer tyngden i denne forskning og bruger kræfter på at understrege usikkerheder – mens de sært nok ikke synes, at det er et problem”.

DTU-seniorforsker Pepke mener, at det er uklart, hvad de 97 pct. er enige om. Amerikaner John Cook svarer, at Pepke er klimaskeptiker, der skaber støj om klimaforskningen

PEPKE: Selv FN's klimapanel (IPCC) vil ikke være enig med Cook i den påstand, at 100% af opvarmningen er menneskeskabt. I sin nyeste rapport konkluderer panelet fx, at det er meget sandsynligt, at mere end halvdelen af den globale temperaturstigning mellem 1951 og 2010 skyldes flere drivhusgasser i atmosfæren. Med hensyn til den reducerede opvarmning i de sidste 15 år, så konkluderer panelet, at reduktionen kan tilskrives indre variationer i klimasystemet og ændringer i vulkanisme og solaktivitet. Panelet fremhæver således selv, at de naturlige klimaændringer fortsat er aktive og påvirker klimaet.

Misinformerer Pepke ved at så usikkerhed om de 97 procent konsensus?

PEPKE: Det er ikke misinformation at gøre opmærksom på usikkerheder, og jeg mener, at det her er Cook, der misinformerer offentligheden ved at fremstille det, som om der er 97 procent konsensus om, at alle klimaændringer er menneskeskabte.

COOK: Lad det være helt klart: Opgørelsen af de 97 procent konsensus er baseret på meget specifikke kriterier: Indregnet er studier, som enten generelt konstaterer, at mennesker (alene) forårsager global opvarmning eller det meste af den globale opvarmning.

Pepke laver således en fordrejning, når han påstår at vores studie omhandler klimaforskning, hvor de 97 procent skal være enige i, 'at ALLE klimaændringer er menneskeskabt' – simpelthen fordi vores og andre konsensusstudier ikke har kvantificeret denne videnskabelige enighed”.

PEPKE: Det er korrekt, at Cook har en kategori til de studier, som konkluderer, at mennesket bidrager med mere end halvdelen af opvarmningen. Men jeg fastholder, at han misinformerer, for intet sted i hans artikel kan man se, at kun to procent af artiklerne hører til i den kategori. Resten – altså de 95 procent af artiklerne – kvantificerer ikke bidraget eller angiver blot implicit, at mennesket bidrager til opvarmningen. Men det kan læseren kun finde ud af, hvis han selv går

“

Igen glemme Cook, at det kun er to pct. af artiklerne i konsensusstudiet, som eksplicit angiver, at bidraget udgør mere end halvdelen. Det overvældende flertal på 95 procent angiver blot, at mennesket bidrager...

Pepke

den omfattende database igennem, og det undrer mig, at Cook ikke er ærlig om resultatet af sin egen undersøgelse.

COOK: Vores undersøgelse er rapporteret i et peer-reviewed videnskabeligt tidsskrift. Data er alle gratis tilgængelige online. Det er lagt ud på en sølvfad for alle, der ønsker at gennemgå vores data. Vi har endda oprettet en interaktiv web-side, der opfordrer folk til at gentage vores metode.

Pepkes angreb på vores forskning som 'uærlig' er en afsporende argumentationsform, som tilslører sagens faglige kerne. Faktum er, at ikke bare vores, men også andre undersøgelser finder en overvældende konsensus 91-100 pct. om menneskeskabt global opvarmning.

Pepke vil ikke anerkende, at FORSKERforum kalder ham 'klimaskeptiker', "fordi termen ikke har en anerkendt definition".

Hvordan defineres en klimaskeptiker?

COOK: Umiddelbart er det jo problematisk at kalde nogen 'klimaskeptiker', for skepticisme er en god ting. En solid videnskabelig skeptiker vurderer en sags aspekter uafhængigt og kommer til sin konklusion. En klimaskeptiker gør nærmest det modsatte: Starter med konklusionen, at klimaændringer ikke er (primært) menneskeskabt, og bruger så kræfterne på at modsige alle beviser, som modsiger deres konklusion! Skepticister og klimaskeptikere er altså polære modsætninger.

klimaforskerne?

John

Men hvordan definerer man så en klimabenægter? En benægter viser træk af videnskabs-fornægtelse – han modsiger videnskabelig bevisførelse ved at henvise til falske eksperter, argumenterer med logiske vildførelser, forlanger umulige beviser, 'cherrypicker' data og fremfører konspirationsteorier.

Sagt på en anden måde: De benægter videnskabelig konsensus – og i det aktuelle tilfælde med klimavidenskaben vil en benægter afvise, at mennesket forårsager 'det meste' af den globale opvarmning.

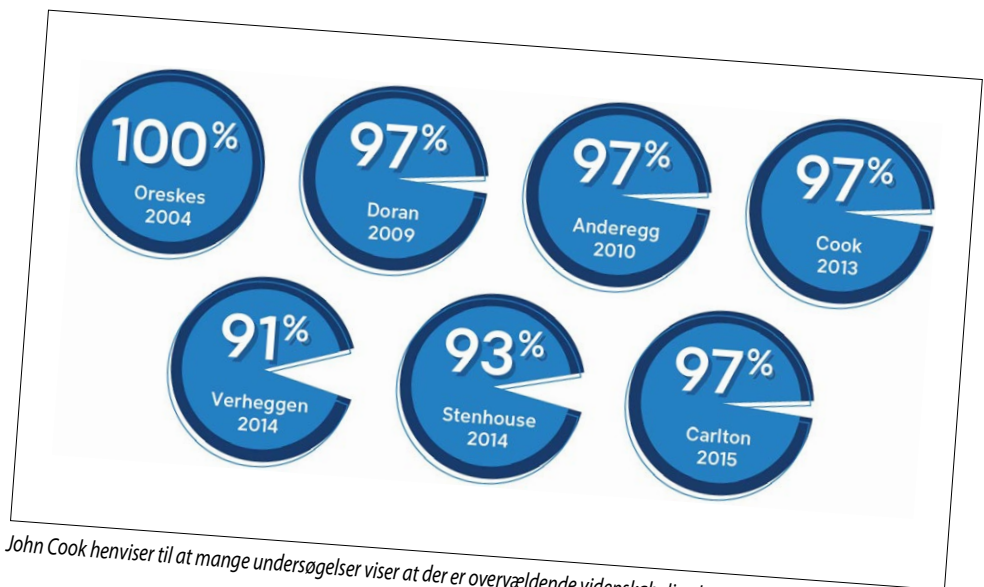
PEPKE: Det er sjovt, at Cook mener, at skepticisme er en god ting, blot ikke inden for klimaforskningen. Jeg mener, at det hører med til al god forskning at være vedvarende kritisk og stille spørgsmål.

Det hører også med til god forskning, at man er præcis med sine konklusioner og åben omkring sine data, og her svigter Cook, når han i sin artikel skjuler resultatet af sin inddeling af klimaartiklerne i de kategorier, som han selv har opstillet. Når han samtidig i sin artikel skriver, at hans motivation for at lave undersøgelsen er, at han mener, at befolkningen har en forkert opfattelse af klimaændringerne, og at dele af pressen dækker klimaområdet forkert, bliver det uklart, om Cook optræder som forsker eller som politiker.

Er Pepke fabrikator af videnskabelig uenighed, når hans hovedærinde er at påpege – og skabe mistillid til – at 97-procents enigheden gengives forkert?

PEPKE: Jeg 'fabrikerer' ikke uenighed, når jeg præciserer, hvad der er enighed om, nemlig at klimaet ændrer sig, og at der er et menneskeskabt bidrag til ændringerne.

COOK: "Pepke anerkender her et ubestemt 'menneskeskabt bidrag til ændringerne'. Og det er en meget brugt kommentar fra klimabenægterne til vores studie med de 97-procentskonsensus: 'Åh, vi anerkender skam, at mennesket har bidraget til noget af de den globale opvarmning, og derfor skal vi regnes med blandt de 97 procent.' Og derfor kan vi ikke kaldes benægtere!

John Cook henviser til at mange undersøgelser viser at der er overvældende videnskabelige konsensus blandt klimaforskere.

Men det er en fordrejning af vores studie, da vores definition af konsensus indeholdt det aspekt at udelukke papers, der minimerer det menneskelige bidrag, fx ved at fastslå, at bidraget udgør mindre end halvdelen. Disse papers blev i vores studie kategoriseret som konsensus-afvisning og dermed udenfor de 97 procent".

PEPKE: Det er helt korrekt, at kun tre procent af artiklerne i Cooks analyse eksplicit angiver, at det menneskeskabte bidrag er mindre end halvdelen. Men igen glemmer Cook, at det også kun er to procent af artiklerne, der eksplicit angiver, at bidraget udgør mere end halvdelen. Det overvældende flertal på 95 procent angiver blot, at mennesket bidrager til den globale opvarmning. Og eftersom jeg kan se, at Cook i sin analyse har talt mine artikler med i sin 97-procentskonsensus,

har han da et forklaringsproblem, hvis han bagefter mener, at jeg alligevel ikke skal regnes med blandt de 97 procent.

COOK: Pepke skaber støj. Der findes undersøgelser, der kun inddrager klimaartikler, som udtrykkeligt kvantificerer mængden af menneskeligt bidrag, fx til mere end halvdelen (enten vurderet ud fra forfatteres egne abstracts eller ud fra forfatterens egen vurdering). I disse studier varierer med konsensus på 88-96 procent på, at mere end halvdelen af klimaændringerne skyldes menneskelig aktivitet. Det må vel siges at være overvældende videnskabelig konsensus.

Med andre ord: Uanset hvordan man ser på det eller hvilken definition af konsensus, man bruger, så findes der overvældende enighed om, at mennesker forårsager global opvarmning.

Pepke påstår, at vores studie kun finder en 2 pct.s faktor på kvantificering af graden af menneskeligt bidrag. Det er metodologisk pedanteri for at distrahere fra vores og andres robuste, replikerede videnskabelige resultater. Han forsøger at afspore det overordnede billede i klimaforskningen, som altså er, at flere undersøgelser ved hjælp af uafhængige metoder alle konstaterer en overvældende videnskabelig konsensus.

Pepke skaber støj. Der er konsensus-undersøgelser på klimaartikler, der udtrykkeligt kvantificerer det menneskelige bidrag. Og her findes en variation på 88-96 pct.s enighed om, at mennesket bidrager mere end halvdelen. Det må vel siges at være overvældende videnskabelig konsensus

John Cook

'Jeg er anti-konspirationsteoretiker

Pensioneret KU-ektor Niels Harrit tror ikke på de officielle bin Laden-forklaringer på 9/11. Det var en helt anden konspiration, som han begrundet med tekniske observationer

11. september 2001. Dagen for terrorangrebet på World Trade Center og datoen, der symboliserer indgangen til et nyt sikkerhedspolitisk verdensbillede, hvor den smuldrede magtbalance mellem øst og vest blev afløst af et diffust, islamisk fjendebillede.

Men en anden ting, der fulgte med, var antitesen: Idéen om, at den officielle historie om 9/11-angrebet er en løgn. En løgn i et stort kompleks af løgne.

I serien om pseudovidenskaber tager FORSKERforums reporter en afstikker til en broget, men også pirrende genre: konspirationsteoriene. Og i den branche må det mest pirrende være teorierne om 9/11-angrebet på World Trade Center, og her er vi i Danmark begunstiget med at have lidt af en verdenskapacitet, Niels Harrit, som er tidligere kemi-ektor på KU.

Bortset fra at han ikke selv vil acceptere betegnelsen konspirationsteoretiker: "Jeg er anti-konspirationsteoretiker. Jeg har brugt 10 år af mit liv på at tilbagevise en konspirationsteori," siger han.

"Selvfølgelig er der brugt sprængstoffer"

Konspirationen, som han vil tilbagevise, er kort fortalt, at al-qaeda og Osama bin Laden stod bag ødelæggelsen af World Trade Center. Den virkelige sandhed er i stedet, at USA – formentlig CIA – bærer ansvaret, idet bygningerne kollapsede på grund af sprængstof, der i forvejen var anbragt. Formålet var at sikre USA et påskud for en international krig mod terror og dermed carte blanche til at operere militært i Mellemøsten.

Det, der gør Harrit særligt interessant i vores sammenhæng, er hans videnskabelige indgang til hele det komplicerede sagskompleks. For ham startede det nemlig med en undren over det, han så som et brud på fysikkens love.

"Den officielle forklaring er, at tårnene kolliderer på grund af tyngdekraft. Men du ser stålbjælker, der kastes flere hundrede meter ud til siden. Du ser ting, der bevæger sig ned mod jorden hurtigere end frit falds acceleration. Det kan man måle ud fra videooptagelserne. Det er ting, der er påvirket af en kraft. Selvfølgelig er der

brugt sprængstoffer," siger han om kollapsedet.

Den glemte bygning

Harrit fortæller, at han de første fem år efter 9/11 levede i fuld overensstemmelse med den almindelige opfattelse omkring katastrofen. Vendepunktet skete, da han så en dvd, som var blevet sendt til hans kone, som er formand for sammenslutningen Kunstnere for Fred. Dvd'en indeholdt et foredrag med den amerikanske fysikprofessor Steven E. Jones, der handler om kollapsedet af World Trade Centers bygning 7 – et højhus på 186 meter, der ikke blev ramt af flyene, men som kollapsede 5 timer efter de to tvillingetårne. Ud fra iagttagelser af bygning 7's kollapse mener Jones, at der må være tale om en kontrolleret sprængning og ikke et kollapse forårsaget af kontorbrande, som den officielle forklaring lyder.

"Bygning 7 falder med frit falds acceleration – som om der ikke var noget nedenunder. At påstå, at det skulle være drevet af tyngdekraften alene, er i modstrid med loven om energiens bevarelse. Det kan ikke lade sig gøre for et hus at falde sammen med den acceleration uden brug af sprængstoffer. Så enkelt er det," siger Niels Harrit.

Inspireret af Jones skrev Harrit i 2007 en kronik, der blev bragt i Information, og senere på året begyndte han at holde det foredrag, som han siden har holdt mere end 350 gange i 15 forskellige lande.

Videnskabelig tavshed

Niels Harrit blev dog for alvor et navn i 9/11-skeptikerbevægelsen – også kaldet 9/11 Truth Movement – da han gennem en peer review-opgave kom i kontakt med Steven Jones og hans kollega Kevin Ryan, og det endte med et samarbejde om at analysere støvet fra WTC-krateret. Resultatet kom som en forskningsartikel i 2009, der fortalte om fund af nanotermit – et aktivt stof, som er i stand til at smelte metaller, og som oplagt kunne være ingrediens i en sprængladning, der havde til formål at ødelægge bygningerne.

Artiklen skabte selvsagt en hel del opmærksomhed i pressen og ikke mindst

Niels Harrit fremlægger fotos og film for at underbygge sin udlægning af, hvordan de to tårne faldt 9/11

i fora på internettet, hvor man diskuterer 9/11-forklaringer.

Til Harrits store ærgrelse blev hans fund og teorier dog stort set forbigået i videnskabelige kredse: "Det er meget trist, for der er dyb tavshed. På universitetet er der jo ellers diskussioner i et væk, men lige præcis det her emne er aldrig blevet diskuteret i en akademisk forsamling. Jeg har henvendt mig mange gange til sektionen for byggeri og anlæg på DTU og opfordret til, at vi holder i det mindste et symposium om det her."

Kritikken af de officielle tekniske forklaringer på bygningskollapsedet er ganske vist blevet modsagt i medierne, blandt

andet af Kristian Dahl Hertz, tidligere DTU-sektionsleder og i dag professor ved DTU Byg og ekspert i brandpåvirkede konstruktioner. Men de argumenter tager Harrit ikke for gode varer. De bekræfter ham bare i, at han har ret i, at der er konspirationer rundtomkring:

”Jeg har siddet med den daværende leder for byggeri og anlæg et par gange i DR og så lyver han. Jeg er ked af at sige det.”

Hvorfor lyver lederen?

”Ellers er han færdig. En sektionsleder på DTU er nødt til at stå vagt om den officielle forklaring, og han lyver.”

DTU-professor beklager: Et forkert eksempel

FORSKERforum har spurgt Kristian Dahl Hertz fra DTU Byg om Niels Harrits beskyldninger om, at han skulle have løjet i DR-program, hvor de debatterede WCT-tårnernes kollaps.

Kristian Hertz skriver og forklarer, at han i programmet kom til at give et forkert eksempel på en kollapset stålbygning, og det udlægger Harrit i dag som en løgn:

”Jeg blev i et program på DR spurgt, om høje stålbygninger kan falde sammen ved brand. Det mener jeg naturligvis, at de kan. Så blev jeg spurgt, om jeg kunne give et eksempel på det. Jeg var uforberedt på spørgsmålet og kom til at svare, at det byggetekniske institut i Delft for nylig var faldet sammen ved brand. Jeg mente, at jeg ved et tidligere besøg havde set stålkonstruktioner i det. Det viste sig at være en forkert reference. Jeg har senere fået at vide, at der var tale om en betonkonstruktion, og at det, jeg havde set, måske var nogle indskudte etager af stål. Men den omstændighed, at jeg ikke på stående fod kunne komme i tanker om et stålhus, der var faldet sammen, kan man ikke tage til indtægt for, at højhuse i stål generelt ikke kan falde sammen ved brand,” skriver Kristian Hertz i en mail.

Hertz har ved tidligere lejligheder udtalt, at der intet odiøst er i den måde, tvillingetårnene kollapsede på, hvilket skyldtes, at stålkernen i tårnet svigtede på grund af opvarmning, og at der i kollapset opstod en hammereffekt.

lah

Offentligheden og konspirationsteorier

Russia Today er mere sandfærdig end den vestlige presse, mener Harrit

Det er lidt over 11 år siden, Harrit aktivt begyndte at undersøge og formidle omkring 9/11, og siden har han selvsagt bygget oven på sin viden, ikke mindst i forhold til den politiske sammenhæng, der ligger bag USA's selvpåførte terrorhandling.

Han beskriver selv, at han med sine studier af WTC-bygningernes kollaps løftede et lille hjørne af et stort tæppe, og jo mere man trækker væk, jo flere løgne kommer til syne.

”Der, hvor jeg er nu... Det verdensbillede, som vi præsenteres for af politikere og 'den gamle presse'... Det er én stor kulisse. Det er løgn hele lortet. Du drømmer ikke om det.”

Ifølge Niels Harrit pågår der en løbende informationsstrøm, der har til formål at opretholde de fjendebilleder og det verdensbillede, der fastholder behovet for militær oprustning og militære magtbeføjelser.

Sandheden i de alternative kanaler

De traditionelle medier er i bedste fald nyttige idioter:

”Jeg er ked af at sige det: Den vestlige presse er kontrolleret. Jeg er nået til det punkt, at hvis de siger noget i TV-Avisen, så regner jeg med, at det modsatte er sandt. Det er løgn på løgn. Terroraktionerne... at Assad gassede sit eget folk... Det er på de alternative medier, man kan høre sandheden. Det eneste anstændige mainstream-medie, der stort set er tilbage, er Russia Today.”

Russia Today betragtes ellers af mange som en russisk propaganda-kanal?

”Det er en fuldstændig gennemhæderlig kanal. Folk får lov at tale ud, og der er substans i samtalen. Jeg går på Russia Today først. Det er sgu der, du får pålidelige nyheder.”

Kan dine informationskanaler ikke lige så vel være løgnagtige?

”Nej, for jeg tror kun på mig selv. Jeg udmåler accelerationen af bygning 7, og det er den observation, jeg tager til mig.”

Angsten for at mene det forkerte

Og videnskaben – kan man tro på den?

”Det humboldtske universitet er dødt. Siden 2003 har institutlederne kunnet fyre folk, som de ville. Så alle er skide bange. Jeg er gammel – 73 år – og ser du på de videnskabsfolk, der er på samme hold som mig, så er de desværre alle pensionerede. Steven Jones er yngre end mig men han blev sendt på tidlig pension,” fortæller Harrit, der selv blev pensioneret, da det grundforskningscenter, han var tilknyttet – Centre for Molecular Movies – blev nedlagt omkring 2010.

Når du fortæller de her ting, der vender alting på hovedet – er du overrasket over, at nogle reagerer med, at du er tosset og gak?

”Nej. Jeg forstår det godt. Det er angst. Det handler om stammen og angst for ikke at leve op til stammens forventninger. Stammen er en nødvendig betingelse for at overleve. At blive udstødt som kætter var i middelalderen en dødsdom. Så det gjaldt om at holde sig inden for fællesskabet, og hvad man må mene. Det er en meget effektiv mekanisme.”

DU er jo i den sammenligning kætter – har det haft sociale konsekvenser?

”Bestemt... du mister dine venner. Eller dem, du troede var dine venner. Jeg er jo musiker, men når der er spillejobs, vælger man at ringe til nogle andre. Det kunne jo være, jeg begyndte at snakke om alt det her, hvilket jeg aldrig gør. Jeg holder også min kone og børn udenfor, for jeg vil ikke gøre dem bange,” siger Harrit, men tilføjer, at tingene er begyndt at vende.

Han bruger selv det billede om sin indsigt, at han har fået stukket en fakkell i hånden, og med det ligger en forpligtelse. Derfor fortsætter han med sit foredrag **’Det 7. tårn’**.

”Ved mit foredrag i tirsdags viste jeg film om månelandingen,” indskyder han pludselig.

Månelandingen? Er det også løgn?

”Hvor meget tid har du...?”

lah

Udgiveradresseret maskinel magasinpost id-nr.: 42026
 Al henvendelse vedr. adresseændring eller -fejl hos din medlemsorganisation (DM eller Djøf).

Professor saboterede forskerkarriere

TEMA: SEX OG KRÆNKELSER

Der tales meget om køns- og sexchikane, men det er svært at støve konkrete sager op. Og det er kedeligt for FORSKERforums redaktionsleder, som ved, at sex, penge og biljagter nu engang er det, der interesserer læserne mest. Selv om de ikke vil indrømme det.

Heldigvis kan FORSKERforum hente historier hjem udefra. I USA – hvor chikaner kan ende i retssager og store erstatninger – er der anderledes hidsige historier, som kan tjene til skræk og advarsel for vejledere og mentorer.

'Horny og sexy'

Colombia University må på vegne af en professor i erhvervsret betale 8,1 mio. kr. (\$ 1,25 mio.) i erstatning til en kvindelig tenure-ansat, idet professoren skulle have saboteret hendes forfremmelse, efter at hun havde anklaget ham for sexchikane. Enrichetta Ravina blev i to år nægtet at få sin tenure-review (bedømmelse før fastansættelse), og dette udløste erstatningen, har en landsret afgjort. Men Ravina fik ikke medhold i, at der var tale om diskrimination.

Ravina startede i 2008 på økonomi-instituttet med et projekt om pensionsmidler, som hun hævder var banebrydende med store datasæt. Det var hendes vejleder, professor Geert Bekaert, som havde kontakt til pensionsselskabet, der ejede datasæt, og han begyndte at udsætte hende for chikane af seksuel karakter. Han skød elementer med seksuelle undertoner ind i deres samtaler, herunder kommentarer om, hvor ofte han så pornografi, om luderens betydning for tilfredsstillelsen af mænd, om episoder og egne erfaringer. Og så fortalte han, at han var "horny", og hun var "sexy".

Han lavede upassende berøringer og inviterede hende til at mødes udenfor campus på en coffee-shop eller restaurant.

'Opfør dig pænere'

Da hun afviste hans tilnærmelser, begyndte professoren at sabotere hendes forskning ved unødige forsinkede reaktioner på hendes arbejde. Han lagde pres på hende: Projektet kunne gå hurtigere, hvis hun "opførte sig pænere", påstår hun, der som følge deraf kom to år bagud, herunder med en sabbatperiode.

Ravina havde indberettet de uønskede tilnærmelser til to seniorkolleger og dekanen. Men hun blev mødt med mistænkeliggørelse over, om hun flirtede med professor Bekaert. Og så blev det forklaret med, at Bekaert som belgier var "grov".

En kollega med speciale i kønsroller og konflikthåndtering rådede Colombias HR-folk til at lave en række foranstaltninger, der skulle normalisere relationen, men den plan bifaldt HR-folket ikke. De indsatte i stedet en "relations manager" til at overvåge interaktioner mellem parterne, men Ravina konstaterede, at denne ikke havde beføjelser til at gribe ind på hendes vegne, så det nyttede ikke noget.

Colombia afviste klage

Ravina endte med at klage – det var før #MeToo-bevægelsen – og Colombia lavede en formel undersøgelse, men fandt ingen beviser for krænkelse af campusregler, men derimod uoverensstemmelser i "kommunikationen" mellem parterne. Man afviste også Ravinas påstand om, at man uretmæssigt tilbagekaldte hendes betalte orlov og aflyste hendes tenure-bedømmelse.

Da hun blev nægtet tenure-bedømmelse og oprykning i 2014, klagede hun over diskrimination, men det afviste universitetet med faglig henvisning til, at hun havde en tynd publikations-liste. Colombia undrede sig også over, at hun først klagede, da hun blev opmærksom på afvisningen. Omvendt hævdede Ravina, at professor Bekaert havde saboteret hendes karriere, herunder havde skadet hendes akademiske ry og fremtid ved at kalde hende ikke-troværdig, skør og ondskabsfuld for kolleger rundt om i verden.

Distriktsdomstolen afviste diskrimination, som Ravina havde krævet 30 mio. i erstatning på. Men hun fik altså de 8,1 mio. i kompensation/erstatning på de øvrige anklager om obstruktion af hendes tenure.

Professor Bekaert er fortsat ansat på Colombia, mens Ravina er gæstelektor ved Northwestern University.

ja

KILDE: Colleen Flaherty for Inside Higher Ed, 1. august.